Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...тябрын 21-нээ гарана | № 218 (14329) | 1976 оной сентябрийн 16, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЖЭГДЭ ҺАЙНААР ЯБУУЛАЯ!

Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай үүсхэл дэмжэнэ бди

...УБИТАЯА ОРУУЛАЛСАХАБ

...айгша оной таряа ху-...га өөрын онсо шэнжэ-... гэжэ манай совхозой ...айнер бүхэн мэдэнэ. Тэ-...адаа аша үрын, шанарай ... нэрлэгдэһэн табан жэ-... түрүүшын жэлэй тарла ...алга ха юм. Кубаниин ...низаторнуудай һайн ...ан жэшээгээр Бэшүү-... аймагай Калининай ...мжэтэ колхозой гэшүү-... гаргаһан уряа доро энэ ...рай ургаса хуряал-... республика дотор- ... үнгэржэ байна. ... Казахстанай партийно-...ын эдэбхитэдэй суглаан ... КПСС-эй ЦК-гай Гене-...а секретарь Л. И. ...жневэй хэлэһэн дэлгэ-... элидхэл гансал тэндэ- ... механизаторнуудта ха-...ай бэшэ, харин бүхы ...ноймнай таряашадта, ...адта сэхэ зорюулагдан- ... «Элбэг баян эдеэ хоол ... гүрэн түрын баялигые ...элдэг» гэһэн ехэл ... шанартай үгэ-...ые партиимнай тол-...огшо хэлээ. Тинхэдээ ... ажахын продуктнуу-... ехээр абадаг болохо хэ-... бидэнэр, механизатор-...д, ехэ үүргэ дүүргэхэ ...атайбди. Тиимэһээл ма-... урда хүндэшье, харюу-...атайшье зорилго табиг-... байна. Эхэ оронойнгоо ...игые арьбадхахаһаа ...алтай юун байхаб даа.

...айгша оной тарла ху-...га совхоз доторнай яһа-... амхитэйгээр эхилээ һэн. ...озой бүхы таряалан, ...ууд дээрэһээ 41.000 ...тнер оробо суглуулха зорилго манай урда табигданхай. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй үүсхэлдэ харюу болгон, социалис уялгаяа шэнэлээ һэмди. Тингэжэ манай совхоз гүрэндэ 10.000 центнер орооһо таряа тушааха дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба. Энэ зорилгын бэелүүлгэ бидэнэрэй, механизаторнуудай, ажал хүдэлмэриһөө сэхэ дулдыдаха бшуу.

Совхоз доторнай ургаса хуряалгада 26 комбайн элсүүлэгдэхэ, тэдэнэй 14 комбайн манай отделенидэ хүдэлгэгдэхэ болоно. Мүнөө манай 2-дохи отделениһээ ургаса сабшалган дээрэ 4 комбайн, баалнуудые суглуулган дээрэ 3 комбайн хүдэлнэ.

1975 ондо эндэ ехэ ургаса ургажа, гүрэндэ орооһо таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэб 4 дахин үлүүлжэ, урда жэлнүүдтэ үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлаа һэмди. Тэрэл намар совхозой Михайловкын отделениин дүршэлтэй механизатор Василий Елистратович Нестеров 7.060 центнер таряа сохижо, аймагай механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, «Аймагай чемпионой» нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Би тиихэдэ 6600 центнер орооһо сохижо, совхоз, аймаг дотороо хоёрдохи һуурида гараа бэлэйб.

Энэ тоо нэрлэхэдээ би өөрынгөө туйлаһан дүнгөөр һайрхаха гэнэгүйб. Харин үндэр баян ургаса хуряахада урматай, хүсэлэл оролдолгын аша заатагүй харюулагдадаг гэжэ тэмдэглэхэ гэнэб. Тэрэ ондо би үнинэй механизатор Бадма Цыренович Дугаровтай мүрысөө һэм. Мүрысэн хүдэлхэдэ ажал хүдэлмэриин ябаса түргэн, урагшатай байдаг гээшэ. Тиимэһээ мүрысэдэг нүхэрнишье баһал яһала амжалтатай хүдэлжэ гараа һэн. Тэрэ 5700 центнер орооһо сохижо, совхоз соогоо 4-дэхи һуури эзэлһэн юм.

Байгша ондо ургаһан таряан нёдондо жэлэйхидээ хүрэхөөр бэшэ. Тиигэбэшье 500 гектар газарай таряа сабшажа, 4500 центнерһээ бага бэшэ орооһо сохихоб гэһэн уялга абанхайб. Нёдондо жэлэйхиһээ юундэ багаб гэһэн асуудал гаражашье болохо. Энэ асуудалда иимэ харюу үгэмөөр. Бидэнэр өөһэдынгөө арга боломжо, мүн совхозой поли таряалангууд дээгүүр ургаһан таряан ямар бэ гэжэ һайн мэдэнэбди. Үндэр баян таряанай ургабал, абаһан уялгаяа һураггүй ехээр үлүүлхэ байгаабди, тээд ургасын хүртэсэнь иимэ байна ха юм даа. Абаһан социалис уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо намда бии гэжэ һанагдана. Даажа абаһан «СКД-5» түхэлэй комбайнмни оройдоол хоёрдохи жэлээ хүдэлгэгдэнэ, тиимэһээ дүүрэн хүсэн соонь, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө оролдоноб. Энэ зуидаа би өөрөө комбайнаа нарипаар заһабарилааб, тэрэнэймнай аша мүнөө харагдана. Хуряалгын халуун үедэ һаадгүйгөөр ябуулжа байнаб. Мүн лэ нүхэ һүбыень һайса бүглөө, бүтүүлээ һаабзаб даа.

Ургаса сабшалга дээрэ хүдэлжэ байхадаа, үдэрэйнгөө даабариин 18 гектар байбал, тэрэнээ 24—25 гектарта таряа хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ хүргэдэг һэм. Харин мүнөө үдэртөө бүри ехээр таряа унагааха зорилго урдаа табинхаиб. Тинхэдээ энэ намар манай отделениин үнинэй механизатор Жамсо Цыренович Цыдыповтэй мүрысэнэб. Энэ нүхэр 450 гектар талмайн таряа унагааха, 4000 центнер орооһо сохихо гэһэн социалис уялга абаад, ургаса сабшалган дээрэ хүдэлжэ байна.

Таряа хуряалгын хүдэлмэриие түргэн саг соо үнгэргэдэг гээшэ. Энэ хүдэлмэриие габшагайгаар, саг болзор соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ манай нангин зорилго болоно. Тиимэһээл таряа хуряалга дээрэ хамаг арга боломжоёо, хүсэ шадалаа элсүүлэн, гүрэндэ ехэ таряа худалдаха һайн һайхан хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулалсаха гэжэ оролдохоб.

С. ДАМБАЕВ,
Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой комбайнер.

Түнхэнэй аймагта

ГЕКТАР БҮРИҺӨӨ 20 ЦЕНТНЕР...

Жэл бүри орооһото ургамалнуудай тогтууригай баян ургаса ургуулдаг Шанаагай отделениин механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ 60 гектарта таригдаһан горох хуряажа захалба. Хуряалгын түрүүшын үдэр комбайнернууд Шагдар Байшников, Владимир Моглоев, Цырен-Доржо Молокшонов, Цырен-Доржо Хулсыгеров гэгшэд 1254 центнер горох сохижо, гектарай дунда зэргээр 20 центнер ургаса суглуулаа. Иимэ баян ургаса ургуулхын тула отделениин механизаторнууд хабарһаа эхилжэ тарилгаяа һайнаар харууһалһан, бог буртаг үбһыень усадхаһан байха юм.

Һаядаа тус отделениин таряашад горох хуряажа дүүргэһэнэй удаа шэниисэсэ хадажа захалхань.

А. ИРИНЧЕЕВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ДААБАРЯА ХОЛО ҮЛҮҮЛБЭ

Аймаг соо эгээн түрүүлэн Туранай совхоз үбһэ хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Урид хараалагдаһан түсэбэйнгөө ёһоор 13,3 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха аад, мүнөө 15 мянган центнер үбһэ сомоод байна.

Тиигэбэшье ажахын бригада, фермэнүүд эндэ тэндэ булан тохойгоор үлэһэн газарай ногоо сабшажа, хуряажа, шадаал һаа ехэ үбһэ нэмэжэ абаха гэжэ оролдоһон зандаа.

Совхоз дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ үнинэй луговод Данзан Батласвай даадаг звеногоихид түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр 160 гектар сабшалан дээрэһээ 2500 центнер үбһэ һүрилжэ абаад, даабаряа холо үлүүлээ. Дондок Шохоновой звено баһал һайн үрэ дүн туйланхай.

Байгша ондо Туранай совхоз үбһөө хуряахатаяа хамта сенаж, силос дараха хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа, түсэбөө баһал дүүргээ.

Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

Мухар-Шэбэрэй аймагта

ЗЭРГЭ ЯБУУЛАГДАНА

Мүнөө намар сагай уларилай таарамжагүй байһан дээрэһээ таряа хуряаха хүдэлмэри нилээд унжагайржа байна. Тиибэшье манай колхозой комбайнернууд бүхы хүсэ шадалаа, дүн дүршэлөө элсүүлэн, энэ харюусалгатай хаһаяа богони болзор соо үнгэргэжэ, таряагаа гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряахаар шиидэнхэй ажаллана.

Шэниисэ баал болгон унагааха хүдэлмэри түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ябуулагдажа, бүхыдөө 4.930 гектарта таригдаһан шэниисын 2933 гектарай ургаса сабшагдаад байна. Эндэ илангаяа В. А. Ивановой хүтэлбэрилдэг 4-дэхи бригадын комбайнернууд шалгарна.

Һаянай хура бороо таһалгаряагүй орожо, баал суглуулха хүдэлмэриинемнай һаатуулаа. Тиибэшье мүнөө үедэ 530 гектарай шэниисэ хуряагдажа, 5100 центнер орооһон суглуулан абтаа.

Бидэ энэ жэлдэ таряа хуряалгаяа комплексно аргаар үнгэргэжэ байнабди. Тиимэһээ намарай паар хахалха, мүн таряа хуряаха хүдэлмэри жэгдэ ябуулагдана. Һоломонһоо сүлөөлэгдэһэн поли тэрэ дороо хахалагдадаг юм. Бүхыдөө гурба мянган гектарта намарай паар хахалагдаха байна. Энэ хүдэлмэри сентябрь һарын һүүл болотор дүүргэхэбди. Мүнөө үедэ 9 трактор намарай паар хахалалгада хүдэлгэгдэжэ, 640 гектарай поли һайн шанартайгаар элдүүрилэгдээд байна.

М. СПИРИДОНОВ.
«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

Сэлэнгын аймагта

ХОНИШОДОЙ ЗҮБЛӨӨН

Һаяхан Гусиноозерск хотодо аймагай хонишодой зүблөөн болоо. Тэрээндэ Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон зоовстмэргэжэлтэд хабаадалсаа. Сэлэнгынхидтэй мүрысэдэг Зэдын аймагай делегаци аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальнигай хүтэлбэри доро ерэжэ, суглаанай хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Н. Михайлов хэһэн элидхэл соогоо арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хонишодой бригадануудай хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргажа, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ, бэлшээн таргалуулга амжалтатайгаар үнгэргэхэ, малай үбэлжэлгэдэ, хурьга абалгада саг соонь бэлдэхэ талаар хонишодой ээлжээтэ зорилгонууд тухай тогтобо. Элидхэлшэ хонишодой ажалда бии байгаа һайн жэшээ, баримтануудые тэмдэглээд, аймагай колхоз, совхозуудта хонин ажалые эрхилхэ хэрэгтэ ушардаг дутагдалнууд, тэрэнэй шалтагаанууд тухай тогтожо хэлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник П. М. Маланов, Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон Ш. В. Очиртаров, мал искусственна аргаар үрэжүүлдэг станциин директор Д. А. Антонов, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Б. Г. Банзаракцаева, Зэдын аймагай энэ жэлэй чемпион, Борьёогон совхозой ахалагша хонишон Д. Е. Эрдынеев болон бусад элидхэл гушаа үгэ хэлээ.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь М. Ж. Шагдаров зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ. Аймагай мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлаһанай түлөө баяр ёһололой оршон байдалда Сэлэнгын совхозой түлөөлэгшэнэртэ КПСС-эй Сэлэнгын райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Фермэнүүдэй, отделенинүүдэй хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүдээр Сэлэнгын совхозой Билютын отделенидэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Мүрысөөндэ илагшадта КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Зуун эхэ хонин бүриһөө 135,8 хурьга түлжүүлһэн, нооһо хайшалалгаар түсэбтэ даабаряа дүүргэһэн Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон Анатолий Михайлович Акуловта «1976 оной аймагай чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. П. Будажапов комсомол-залуушуулай бригадануудай залуу хонишодые амаршалаа. Тэрэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай коллективэй бригадир А. Барадиевта ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын улаан вымпел барюулба.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1977 ондо хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар социалис уялга нэгэн һаналтайгаар абаба.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

...руунын аймагай Нар-... совхозой таряашад ...ша ондо орооһо та-...ли һайн ургаса аба-... байна. Хаймасаан гэ-... газарта гектар бүри-... дунда зэргээр 19—20 ...нер ешмээн абтахаир ...алагдана.

...овхоздо таряа ху-...га түлэг дундаа яба-... байна. Мүнөө 1500 ...ар поли дээрэ хори ... комбайн үдэр һү-...й шахуу ябана. Тү-... комбайнернууд Вла-...р Раднаев, Очир ...занов, Николай Жи-...н, Василий Минеев, ...ександр Грузинцев, ... Краснов, Алексей ... гэгшэд халаа-...гаа нормо холо ...лэн дүүргэнэ.

...эшүүрэй Калининай ...мжэтэ колхозой та-...адай үүсхэл тухай ...эхи механизаторнууд ...рэлдэжэ, өөһэдынгөө ... боломжонуудые ...ко үзэһэн, урдахи ...агоёо хараалһан бай-...

...улта комбайнернууд ...эн үгэдөө хүрэхын ... аһан шадалаараа ...доно. Жэшээнь, ...рын аймагай «Сель-...жникын» жолоошон ...ий Иннокентьевич ... даб дээрэ 2600 ... центнер таряа со-..., бункер дээрэе табан хушуута хоёр одо зуруулаихай.

Орооһоной тоог дээрэ «КЗС» гэжэ орооһо хатаадаг агрегат үдэр һүнигүй хүдэлнэ. Эндэ дүй дүршэлтэй машинистнар Иван Потапов Юрий Соколов хоёр ээлжээлээд хүдэлнэ.

— Ургуулһан таряагаа ажалай хорин үдэрэй туршада хуряажа абахаар мэргэжэлтэднай түсэблэһэн байна. Энэ болзор соо хүдэлмэреэ сүм дүүргэхэ арга бии. Эмхитэй, гуримтайгаар ажаллажа, ургуулһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха гээшэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоно гээд,—совхозой парткомой секретарь Павел Григорьевич Виноградов хэлэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ. Хаймасаанай поли дээрэ талын корабльнууд; совхозой түрүү комбайнер Владимир Раднаев; орооһоной тоог дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

КОМПОЗИТОР Б. Б. ЯМПИЛОВЫЕ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет хүгжэмэй искусствые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, композитор **Ямпилов Баудоржо Базаровичые Арадуудай Хани барисаанай орденоор** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль. 1976 оной сентябриин 14.

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

Брянска областиин колхозниггуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй зургаануудай, транспортна эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд! Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха гэһэн партиин уряада Брянска областиин ажалшад тодорхой хэрэгүүдээр харюусана гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ. 800 мянган тонно гэхэ гү, али бэлэдхэлэй хэмжээнһээ 125 мянган тонноор ехэ хартаабха гүрэндэ худалдаха, мүн улһа, овощ, үрэ жэмэс ба газар таряалангай бусад продуктнуудые тушааха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэхэ талаар танай абаһан үндэр социалис уялганууд хадаа КПСС-эй XXV съезд дээрэ хүдөө ажахын урда табигдаһан зорилгонуудые бодотоор бэелүүлгын ниитэ хэрэгтэ һайн туһа нэмэри болоно.

Орооһо таряа ехээр ургуулжа абаха асуудал шиидхэхэһээ гадна, газар таряалангай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилэн абалгые ехэдхэлгэдэ манай парти горитой анхаралаа ходоодоо хандуулдаг юм. Эдэнэй дунда хартаабха онсо һуури эзэлдэг. Эртэ урда сагһаа хойшо арад зоной дунда тэрэниие «хоёрдохи хилээмэн» гэжэ топ зүбөөр нэрлэдэг. Хартаабха — эдеэ хоолой, техническэ ба тэжээлэй үнэтэ ургамал мүн. Тэрэниие ехээр табижа ургуулхын тула таанадай оролдосотой ажал хүдэлмэриие али бүхы талаһаань һайшаан дэмжэжэ байна.

Хартаабха ба бусад продуктнуудые ехээр ургуулан хуряажа, гүрэндэ худалдалга, газар таряалан элдүүрилгые һайжаруулгын, эрдэм наука ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын, механизаторнуудай, бүхы колхозниггуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариин дээшэлһэнэй үрэ дүн, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно.

Таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, үндэр социалис уялгануудаа дүүргэлгэдэ амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ЧИЛИИН КОММУНИСТНУУД Л. И. БРЕЖНЕВТЭ БАЯР ХҮРГЭНЭ

МЕХИКЭ. (ТАСС). Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн бэшэгые зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, урма баяртайгаар угтабабди гэжэ Чилиин Компартиин хүтэлбэриин эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. КПСС-эй ба бүхы совет арадай Чилиин арадтай һанал нэгэтэй байһыень энэ бэшэг элирхэйлэн гэршэлбэ.

Нүхэр Корвалан дүлэтэ патриот, интернационалист юм гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Корваланиие Ленинэй орденоор шагнахадаа, манай арадай аша туһын түлөө, империализм, фашизм ба хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ бүхы напаяа зорюулһан эрэлхэг зоригто тэмсэлшые хүндэлжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Бэшэг эльгээһэнэйнь түлөө нүхэр Л. И. Брежневтэ, агууехэ Ленинэй нэрэмжэтэ орденоор шагнаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Луис Корвалан өөрөө баяр баясхалан хүргэхэ арга олохо байха гээд этигэн найданабди.

Манай партитай, арадтай һанал нэгэтэй байһанаа Л. И. Брежневэй бэшэг соо мэдүүлһэнэйнь түлөө гүнзэгы сэдьхэлһээ баярлажа, талархажа байһанаа Чилидэ, мүн харин оронуудташье тэмсэжэ байдаг манай партиин бүхы гэшүүдэй үмэнэһөө, Луис Корваланай бүхы нүхэдэй үмэнэһөө элирхэйлнэбди гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Фашизмын зүгһөө мүшхэлтэ мүрдэлгэнүүдтэ орожо байдаг бүхы хүнүүдтэ манай арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ гэһэн һүлдэ болоһон Чилиин Компартиин Генеральна секретарь нүхэр Луис Корваланиие Ленинэй орденоор шагнаһан үндэр нэрэ хүндын түлөө баяр баясхалан хүргэнэбди.

„ИНТЕРКОСМОСОЙ“ ПРОГРАММААР

«Интеркосмос» гэжэ программада хабаатай оронуудай эрхэтэдэй замбуулинай совет онгосонуудта, станцинуудта һуужа ниидэхэ тухай асуудалаар зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд сентябриин 14-дэ Москвада болобо. НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, Кубын Республикын, МНР-эй, ПНР-эй, СРР-эй, СССР-эй ба ЧССР-эй делегацинууд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

«Интеркосмос» гэжэ программада хабаададаг бүхы социалис оронуудай эрхэтэд 1978 онһоо 1983 он хүрэтэрхи үе соо совет космонавтнуудтай хамта замбуулинай совет онгосонуудта, станцинуудта һуужа ниидэхэ байна гэжэ аха дүүгэй харилсаа холбооной, үгэсэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ, мүн космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбтэ эдэниие һурган һорижо эхилхэ болзор тодорхойлогдоо.

«Интеркосмос» гэжэ программада хабаададаг социалис оронуудай түлөөлэгшэдые замбуулинай дайда соогуур ниидхүүлхэ талаар үүсхэл гаргаһанайнь түлөө зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан бүхы делегацинууд Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэбэ.

(ТАСС).

ХУРЯАЛГА, ТАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

Россин Федерациин таряалан дээрэ эршэтэ ажал бурьялна. Ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын, орооһо таряа болон хүдөө ажахын бусад продукци гүрэндэ худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула таряашад оролдосотойгоор ажаллажа байна.

РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, сентябриин 13-най байдалаар республикын колхоз, совхозуудта орооһото ба орооһото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) 62,2 миллион гектар дээрэһээ хуряагдаа. Энэнь тарилгын талмайн 82,2 процент болоно. 56,4 миллион гектар дээрэһээ орооһон сохигдон абтаба.

6,8 миллион гектарһаа гэхэ гү, али тарилгын талмайн 63,3 процент дээрэһээ кукуруза абтаба. 370 мянган гектарһаа гэхэ гү, али бүхы талмайн 56,5 процент дээрэһээ лен-долгунец сабшагдаа. Барайгар, саахарай свекло, хартаабха, овощ ба хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые хуряалга улам эршэдэжэ байна.

Тиихэтээ хамта таряашад ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табина. 12,5 миллион гектарта гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 61,5 процент дээрэ намарай тарилга хэгдээ. 16,6 миллион гектарта намарай паар хахалагдаа.

(ТАСС).

ШҮҮМЖЭЛХЫ ШЭНЖЭТЭЙГЭЭР

Алма-Ата хотодо болоhон Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ хадаа олониитын, түбхын түрүүндэ хүдөөгэй ажалшадай халуун анхарал татаа. Хүдөө ажахын ерээдүйн хүгжэлтэ тушаа манай партиин али зэргын ехэ анхарал хандуулжа байдагынь эли годоор харагдана. Ушар иимэhээ үргэн ниитэ колхозникууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ ехэ анхаралдань харюу болгон, бүри оролдосотойгоор, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхые, ниитынгээ үйлэдбэрине улам хүгжөөхые эрмэлзэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ соо хэлэгдэhэн тобшолол болон тодорхойлогдоhон заабаринуудhаа уламжалан, ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэhэн партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан манай республикын аймаг бүхэндэ боложо байна.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй иимэ суглаан Хори тосхондо зарлагдаа. КПСС-эй райкомой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, районно партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд энэ суглаанда хабаадаа.

Суглаанай зүбшэлгэдэ табигдаhан асуудалаар элидхэл хэhэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. У. Дарханов энэ жэлэй үнгэрhэн найма hарын туршада аймагай хүдөө ажахыда ямар зэргын хубилалтын болоhон тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Тиихэтэеэ хамта ябуулhан хүдэлмэриингөө дүнгые шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр шэнжэлхые, дутуу дундануудаа элишэлэн харуулхые оролдоhон байна.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажахынуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ горитой хүдэлмэри ябуулна. Гэхэ зуура үнгэрhэн найма hарын хүдэлмэриин үрэ дүн согсолоод байхада, тэрэнь тиимэ hанаhанда хүрэмөөр бэшэ байна. Урдань түрүүшүүлэй тоодо ходо ябадаг Хандагатайн, Дээдэ-Үдын леспромхозуууд гээгдэлдэ оронхой. Нёдондоной энэ үсынхитэй сасуулхада, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха даабари доошоо ороhон жэшээтэй.

Эдэ дутагдалнуудай ушар шалтагаанине элирхэйлэн харуулха зуураа, энэ гээгдэлhээ гараха талаар бэелүүлхэ зайлашагүй зорилгонууд тухай тогтобо.

Энэ ушарта тэжээл бэлэдхэлгые заашье hулаадхахагүй, таряа хуряалгын хүдэлмэрине бүри түргэдхэхэ ябадал шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Гэхэтэй хамта үбhэ хуряалга, силос даралга унжагайрhаар. Сабшажа боломоор газар дайда үшөө ехэ бии. Жэшээнь, Хориин совхоз бүхы сабшалангайнгаа жараад процентынь сабшаад байна, бэшэ ажахынуудhаа эгээл бага үбhэ hурилэнхэй.

Энэ жэлэй сагай уларил үгаа таарамжагүй байжа, таряанай ургасада горитой түбэг татаа. Ехэ талмайн ороhото ургамалнууд хюрууда сохигдоо. Тингэжэ таряа хуряалга тон хүшэр байдалда үнгэрхөөр байна. Гэбэшье элдэб шалтагаанhаа, ажалай эмхидхэлэй hулаhаа уламжалан, энэ хүдэлмэри нобшоор ябуулагдана. Сентябриин 10-най байдалаар таригдаhан ороhото бүхы ургамалнуудай хахадынь лэ баал болгон хадагдаад байгаа. Баал суглуулан сохилго бүришье хангалтагүй байдалтай. Хүрбын, Үдын совхозууд энэ хүдэлмэреэ үшөө эхилээдүй шахуу байhан.

Гадна намарай паар хахалалгын, hолоомо суглуулгын тон муугаар эмхидхэгдэнхэй байhые элидхэлшэ тэмдэглээ. Аймаг соо бүхыдөө 5,6 мянган гектар намарай паар хахалагдаха ёhотой байгаа. Харин мүнөө даб дээрэ 1750 гектар хахалагданхай. Тиихэдэ Анаагай, Хүрбын совхозууд энэ шухала хүдэлмэреэ hая эхилээ боложо байhаниинь тон гайхалтай. Тэрэ мүртөө паар хахалалгада трактор олоор табиха, хоёр халаанда хүдэлгэхэ гэhэн эрилтэ дүүргэгдэнэгүй.

Хүсэд хатаагүй, шииг ехэтэй, элдэб холисотой ороhон тоогууд дээрэ буулгагдана. Энэ ушар ороhо сэбэрлэлгэдэ, гүрэндэ тушаалгада hаад ушаруулжа боломоор байhаниинь элитэ. Тиимэhээ ороhоной тоог дээрэхи хүдэлмэрине тон hайнаар эмхидхэхэ, тэндэхи бүхы түхеэрэлгэнүүдые таhалгарлагүй хүдэлгэхэ шухала гэжэ элидхэлшэ онсолбо.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, элидхэлшэ мал ажалай байдал тушаа тогтоо. Энэ гол hалбари дээрэшье ехэ дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд ушарна. Найма hарын дүнгөөр аймагай ажахынууд зуун эхэ мал бүхэнhөө өөрйдоо 61 тугал, 63 хурьга, 31 унага түлжүүлээд байна. Жэлэй эхинhээ хойшо хэзээ хэзээнэйхиhээ үлэмжэ олон мал гарзалаа. Малай тамир тэнхээн hула, ашаг шэмэнь бага. Эхэ мал ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин эмхидхэлые хангалтатай гэхын аргагүй. Эдэ болон бусад дутуу дундануудаа усадхаха хэрэг, мал ажалай байдал саашаданъ гуримшуулан hайжаруулга хадаа совхозуудай партийна организацинуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй ба хүдөө ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэдэй дайшалхы зорилгонь болоно.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Үдын совхозой директор Ц. Ж. Ширабдоржиев, Дээдэ-Үдын леспромхозой директор М. А. Раднаев, «Георгиевский» совхозой парткомой секретарь К. Д. Чимитов, Анаагай совхозой гурбадахи отделениие эрхилэгшэ А. И. Козлов, Үдын сомоной Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. Б. Афанасьев, Хүрбын совхозой ахамад агроном Н. Р. Евсеев, племпредприятиин директор И. К. Матвеев гэгшэд хабаадалсаа.

Энэ жэлэй гүрэнэй түсэб, коллективүүдэйнгээ абаhан социалис уялгануудые дүүргэхын тула, ушарhан дутагдалнуудаа, гаргаhан алдуугаа усадхахын тула ямар хэмжээнүүдые абажа байhан тушаа үгэ хэлэгшэд тогтоо, урдаа табигдаhан зорилго заатагүй дүүргэхэ байхабди гэжэ партийно-ажахын суглаанда хабаадагшадые найдуулаа.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай корр.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ХАЙШАН ГЭЭД ХУРЯАХА

Сагай уларил таарамжагүй байжа, энэ жэлдэ зарим газарта хожом болотор хартаабхын ургаса ёhоор монсойгоогүй байгаа. Гадна hүүлэй үедэ ехээр ороhон хура бороогой hүүлдэ газарай хүрьhэн нилээд нягтараа, хатуу болоо.

Иимэ эрхэ байдалда хартаабхын ургаса газарай хүрьhэн соо байхадаа кислородоор дуталдажа, бүтэжэ, муудаха аюулда ородог. Ехээр нягтаршаhан, кислород доошонь табидаггүй хүрьhэн соо хартаабха удаан байбал, ехээр муудажа, hүүлдэнь тэрэниие хадагалха аргагүй болодог байна.

Тиимэ аюулай тохёолдохогүйн тула газарайнь хүрьhэ зөөлэрүүлжэ үгэхэhөө ондоо арга байхагүй.

Энэ жэлдэ зарим газарта хүсэд эдеэшээгүй, хальhанайнь үшөө нимгэн зандаа, ургажа байhан хартаабхыешье хуряажа эхилхэ шухала боложо магад. Тиимэ хартаабхын түргэнөөр эдеэшэхынь тула бүхы ургасадань гектарай 2,5 килограмм аммиагай селитрэ, 100 грамм ногоон байбан 400 литр уhанда худхаад, нэмэлтэ тэжээл үгэбэл ехэ hайн.

Хартаабхаяа хуряажа абахын урда тээ 3—5 үдэр түрүүн эшэ набшыень сабшажа гү, али химическэ арга хэрэглэжэ, заатагүй сэбэрлэхэ шухала. УБД-3, КИР-1.5 түхэлэй машинануудаар хартаабхын эшэ сабшаха байна. Мүн 1.5 процентын магниин хлорат хоро, 4—5 процентын ногоон байбан уhанда худхаад, хартаабхын эшэ дээгүүр сасажа, тэрэниие хатаахада болоно.

Тингэжэ хартаабхын эшэ набшые сэбэрлэхэдэ, хура бороотой сагта газарайнь шорой түргэн хатадаг, малтажа абахада хүнгэн болодог.

Ямар газарай хартаабхые хэзээ, хайшан гээд хуряажа абахаб, хаана ямар техникэ хэрэглэхэб гэжэ уридшалан зүбөөр тодорхойлохо гээшэ бага бэшэ удха шанартай. Энээнэй ашаар хурлалгын болзор түргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Нэгэ таряалан дээрэ аргатайл hаань, 4—6 комбайн суглань ябуулаад, хоёр халаанда hаадгүйгөөр хүдэлгэбэл, бүтээсэ ехэтэй байдаг.

Газарайнь хүрьhэнэй дан шиигтэй байгаа hаань, хартаабхые хоёр ондоо таhалжа хуряахада эгээл ашагтай. Түрүүн УКВ-2 түхэлэй агрегадаар хартаабхаяа малтажа шоройтойнь баал болгон обоолоод, hүүлдэнь тэрэнээ ККУ-2 анзаhатай комбайнаар суглуулжа, шоройнь ехэнхиие, эшэ намаанъ хартаабхаhаа hалгаажа, газар дээгүүр бирайтар обоолон хаядаг. Тэрэнээ 2—3 час соо хэбтүүлжэ хатааhан бэеэрээ комбайнаар эсэслэн хуряажа абахада, ехэ шабар шоройгүй сэбэр байха болоно. Гадна тиигэжэ хуряахада хартаабхын хальhан хатангтаад, hураггүй зузаан боложо, газаа талаhаа ехэ гэмтэсэгүй байдаг юм.

Хартаабха хуряажа эхилхынгээ урда машинаяа hайнаар тааруулха гээшэ ехэ шухала. Хартаабхын газартаа хэр гүнзэгыдэ хэбтэhые, малтахада хэр шоройтоёо абтадаг байhаниие хараада абажа, агрегадай элеваторайнь полотногой ябасые зүбөөр тааруулха ёhотой.

Газарынь хуурайшаг байгаад, элеваторто hэжэрэгдэхэдээ хартаабхын шоройн түргэнөөр доошоо илгаржа унадаг байгаа hаань, элеваторай хүдэлэсые бага аалин болгохо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, хартаабха ехээр hэжэрэгдэхэдээ хальhаниинь дэмы гэмтэхэ бшуу. Харин шоройнь ёhоор hалажа үгөөгүй hаань, элеваторай хүдэлэсые түргэдхэхэ хэрэгтэй ааб даа. Ехэ нойтон, шабар шабха болоhон хүрьhэтэй газарта комбайниие гэнжэтэ мөөртэй тракторта шагтагалжа, ябадалыень удааруулха түхеэрэлгэ тодхохо сагшье тохёолдожо болохо. Тиихэдээ шадаал hаа, нарин гэнжэтэй мөөртэй трактор шэлэжэ табиха, үгы гэбэл, резинэ мөөртэй аад, дээрэнь түмэр гэнжэ угалдаг трактор хэрэглэхэдэшье болохо.

Хүндэ хүрьhэтэй газарта КСТ-1,4 түхэлэй агрегат хэрэглэжэ хартаабха малтахада таатай. Тиимэ агрегадые ямар хүрьhэтэй газарта хэды шэнээн түргэнөөр полотноень ябуулхаб гэжэ тааруулхада hайн байдаг. Хэрбээ шабарлиг, нойтон хүрьhэтэй hаань, хартаабхые дээшэнь гарган хаядаг полотноень—эгээл түргэнөөр, харин хүнгэн элhэлиг хүрьhэтэй газарта удааханаар ябахаар тодхохо хэрэгтэй. КТН-2Б агрегадаар хартаабха малтаа hаа, тэрэниие шэрэhэн МТЗ түхэлэй тракторые аалиханаар, гол түлэб нэгэдэхи, хоёрдохи скоростёор ябуулха байна.

Поли дээрэhээ асарагдаhан хартаабха хэзээшье ехэ шоройтой, элдэб холисотой байдаг ааб даа. Тиимэhээ тэрэниие сэбэрлэхэ, шорой шохойhоонь илгаха шухала. Ажахынуудта хартаабха томо жэжээрнь илгаха КСП-15Б түхэлэй нүүдэл пункт хэрэглэгдэдэг. Гэбэшье тэрэнь бүтээсэ багатай. Харин дээрээ хушалтатай гү, али КСП-15Б түхэлэй хэдэн пунктые нэгэ бүлэг болгожо хүдэлгэхэдэ, ажалайнь бүтээсэ дээшэлдэг.

Үрэhэ хүрэнгэдэ хаагдаха, удаан хадагалагдаха хартаабхые hайнаар хуряажа абаха хэрэгтэй. Хүрэнгын хартаабхые хуряахадаа хальhыень гэмтээхэгүй, хүлдөөхэгүй гэжэ оролдохо шухала. Обоо соо хүлдэhэн, нязарhан бисарhан хэдэхэншье хартаабха байгаа hаа, саашадаа тэрэнhээ үбшэн таража, бэшэ хартаабхала үжөөдэг байна. Илангаяа нойтоор, шабар шабхаhаа ёhоор сэбэрлэгдээгүй хартаабха түргэн муудадаг.

Хартаабхые хуряамсаараа аргатайл hаань, хатааха. hүүрээхэ хэрэгтэй. Хальhанайнь газаа тээгээ хуурай байгаа hаань, тэрээндэ элдэб үбшэнэй микроорганизмууд няалдадаггүй. Хартаабхаяа обоолжо гү, али тусхай хранилищада хэжэ хадагалхадаа заатагүй вентиляторaар үлеэлгэхэ байна. Миил газар дээрэ обоолоод хартаабхын доогуур оруулхаар табигдаhан ... гын нүгөө тээхи ... шоройгоор бүглэхэ той. Тиигээд тусхай ... ляторaар сорго ру... үлеэлгэжэ байха 50 тонно хартаабха... хын тула час соо ... кубометр агаар үлеэ... вентилятор тодхохо. ... хура бороотой байгаа обоогоо дээдэ тээнь ... нүхэнүүдые гаргаад, иинень полиэт... плёнкоор хушахада, хартаабхын амилха ... боложо үгэхэ ушартай.

Хүрэнгын хар... элдэб үбшэнhөө hэр... тула түсхай газарта ... шээр байлгаха гээшэ ... ха шанартай. 13—18 ... hаа дээшэ бэшэ тем... ратан, агаарайнь шии... 95 процентhээ доошо ... хартаабхын тонно ... 50 кубометр агаар ... байха вентилятортай ... байлгаха хэрэгтэй. И... зарта хэды шэнээн ... байлгахаб гэхэдэ, ... хын хэр зэргэ эде... хараха ушартай. Гол ... 1,5—3 недели ба... зохисотой. Тиигэжэ ... тааруу газарта ба... хартаабха эдеэгээ ... хальhаниинь гэмтэ... гаа hаа, тэрэнь эдэг... шадаа удаан хадаг... хаар болохо юм.

Малтаhанайнгаа хүрэнгэдэ хаагдаха ... хые поли дээрэнь ... дулаанда нэгэ-хоёр ... хэбтүүлхэдэ үгышье ... тэрэниие хадагалха га... асараад электрын ... шаруулхада элдэб ... абтасагүй байдаг. ... электрын элшэдэ ... гэбэл, хартаабхаяа ... нээр дэлгэхэ хэрэгтэ...

Хүрэнгын хартаабхы... гатайл hаань багаха... тейнер гү, али хайрс... соо хээд хадагалхада ... дамтай байдаг.

Хадагалагдаха харта... хүргэхын тула хран... соохи температурыень ... hарын туршада 2 град... дулаан бэшээр байлгах... Фитофтор үбшэнтэй ха... хые малтаhаар лэ hай... таагаад, хүйтэншэг ... хэжэ, хүргэжэ эхилхэ ... тэй. Тиимэ хартаабх... градус дулаан байрада ... галха байна. Хабар ... тарихынгаа урда ду... жа, бага ургуулаад ... сhотой. Тэрэниие хү... жэ огто болохогүй.

Хартаабхаяа хэда... байхадаа ходо ша... үжэhэн, муудаhаниисынь ... жэ хаяха гээшэ бүхы ... хабар болотор hайн ... тай байлгаха арга ... байна.

А. СЕРДЮКО...
СССР-эн Хүдөө ажах... министерствын хартааб... овощ. болон бахче... ургамалнуудай глав... управлениин начальн...
К. ШИРОКО...
профессо...
С. ГУСЕ...
НИИКХ-ай хадагалал... лабораторине даагш...
(Сельская жизнь» га... сентябриин 9-нэй номе... абтаба).

БАЯН ХЭШЭГТЭЙ ХҮН

Түнхэнэй түб — Хэрэнhээ зүүлжээ hунаhан дардам харгыгаар арбаад модоной зайда ябахадатнай, хуhаар, мойhоор шэмэгдэhэн Харбяагууд нютаг хангал татаhан хоншуухан үнэрөөр угтаха. Үгы, энэ үрэжэлтэ нютаг ганса үзэсхэлэнтэ байгаалиингаа баялиг hайханаар хүнэй дура эзэлдэг бэшэ, харин ажалша хүдэр хүнүүдээрээ суутай юм. Мүнөө эндэ баян ургасатай таряагаа хадажа, үдэр hүнигүй трактор, комбайнуудай дуун замханагүй. Энэ таряалангай хүхэ торгон хүбөөhөө эхи татаhан сабшалан дээрэ хойно хойноhоонь бодоhон үндэр томо hүринүүд сербылдэн харагдана. Бидэнэй ерэхэдэ, үбhэшэдэй ажал түлэг дундаа байба.

— Тээсгэнэй хура бороон орожо, үбhөө хуряахын түлөө нара буляалдан ажаллажа байнабди, — гэжэ звеное даагша Ендон Лойсонович Аюшеев хөөрэнэ.

— Ногооной ехэ баян ургаса хуряажа байналта, — гэжэ баярлабаб.

— Наян гектар сабшалан дээрэhээ далан хоёр сомоо hурилжэ абаабди.

— Сомоо бүхэмнай дүшөөд центнер татаха. «Т-4» трактор арай гэжэ даана. Харыт, сомогдожо эхилхэhээнь абаад, нюруулагдатарнь хоёр хүбүүд гэшхэжэ байна. hайнаар гэшхэжэ hурилэгдэhэн сомоо хожомоо доошоо hуудаггүй, фермэ дээрэ зөөхэдэшье унахагүи, зөөhэн хүндэшье амар байдаг ха юм, — гэжэ Ендон Лойсонович тамхяа орёожо hууха зуураа хэлэнэ. Мүнөө харгын хойно сабшагдаhан арбан дүрбэн гектарhаа табан зуугаад центнер үбhэн hурилэгдөө.

Таримал ногоон бэшэ аад, ямар баян ургаса үгэнэ гээшэб?!... Юрын сабшалан дээрэhээ иимэ үбпэнэй хуряагдахые үзөөгүйгөө үзэжэ, гайхажа барабагүйб.

— Ажаллахын хүсэн ха юм даа,—гэжэ Ендон Лойсонович омогорхон хэлэнэ.

Саянай совхозой суута луговодуудай нэгэн Ендон Лойсонович Аюшеев урдаишье үндэр амжалта түйладаг байгаа юм. Тэрэ 170 гектар сабшаланган га бүхэнhөө 15—16-аад центнер үбhэ жэл бүри хуряажа абадаг байгаа. Гэбэшье энэ жэлэйнь ургаса хэзээ хэзээнэйхиhээ баян: гектар бүриhөө 31—35 центнер эрхим шанартай үбhэн хуряагдажа байна гээшэ.

Хайшан гээд, ямар аргаар иимэ баян ургаса ургуулагдаа гээшэб?...

Энэ асуудалда харюусахын тула луговодой хэhэн, бүтээhэн ажал тухай, тэрэнэй ухаан бодолоо гүйлгэhэн, нойргүй hүнинүүд тухай хэлэлтэй гэжэ hанагдана.

— Баян ургасатай ногоо ургуулхын тула яhала ехэ хүдэлмэри хэгдээ, — гэжэ Ендон Лойсонович хөөрэнэ.

...Үшөө зундаа, үбhөө хуряажа байха үедөө Ендон Лойсонович үтэгжүүлгэ оруулха газараа шэлэжэ, үбэлдөө наг шэбхэ тэндээ зөөгөөд, хабартаа тараажа, хүрьhэндэнь шэнгээдэг. Тэрээнhээ гадна сабшалан дээрэхи шиигэй хатамсаар хур хагдаяа галдадаг юм. Юундэб гэхэдэ, хагдарhан хэнзын узуур ногооной ургасада аргагүй ехэ hаад хэдэг гээшэ. Ногоондо хэрэгтэй агаарые, наранайшье элшые хагдан табидаггүй, тиимэhээ хур хагдатай газарта ногооной ургаса муу байдаг гэжэ ажал хэжэ ябаhан хүн бүхэн мэдэнэ гээшэ. Тингэжэ хур хэнзэhээ сэбэрлэгдэhэн сабшалангаа Ендон Лойсонович хоёр дахин, утаашань, хүндэлөөшэнь борнойлоод, ногооной hаял бултайжа байхада, хура бороогой орохоhоо тээ урдахана минеральна үтэгжүүлгэ газарай хүрьhэндэ оруулаа. Иигэжэ эртээр хүсэндөө орожо, hүүдэрэй хушаhан ногоон июнь, июль hарануудта бороогой ороогүйшье hаа, ган гасуурта диилдэнгүй ургаhан байна.

— Хараалагдаhан түсэбэй ёhоор энэ 170 гектар сабшалан дээрэhээнь 2.500 центнер үбhэ абаха зомди, — гэжэ Ендон Лойсонович хөөрэнэ. Ганса тэрэ 80 гектар сабшалангhаа 2.520 центнер үбhэ хуряажа абаабди. Харгын хойто талын 80 гектарhаа 1,6 мянган центнерhээ доошо бэшэ үбhэ абахабди. Бүхы сабшалан дээрэhээ 4.5 мянган центнер үбhэн абтаха бэзэ.

— Ендон Лойсонович, энэ сабшалан дээрээ хэнтэй ажаллаабта?

— Хүбүүнтэеэ, наг шэбхэсэшье зөөхэдөө, минеральна үтэгжүүлгэеэшье сабшалангаи хүрьhэндэ оруулхадаа, сугтаа ажаллаабди, — гэжэ Ендон Лойсоновичой харюусажа hуухадань, «Эрэ хүнэй шанар эхэ, эсэгын зан абаряар мэдэгдэхэ юм» гэhэн урдын сэсэн үгэ ухаандам оробо. Миин ёhын тэдыдэ бэшэ, үнэн сэдьхэлhээ hайхан hанаанhаа оролдожо ажалладаг энэ хүдэр, шурбэhэлиг бэетэй хүнэй эсэгэ, абганарыншье—Шааяын Данзан, Сэдэн гэгшэд колхозой байгуулагдаhанhаа хойшо эхилжэ, хамтын ажалай түрүү зэргэдэ ябаhан түүхэтэй юм. Саг жэлэй үнгэрхэдэ үрэ хүбүүдыншье бэеэ хүсэжэ, эсэгэ абанарайнгаа ажалша гарhаа зэр зэмсэгүүдынь аба ха юм. Мүнөө Шааятанай уг дамжуулhан Ендон Лойсонович өөрынгөө мэргэжэл шадабарида хүбүүгээ — Сэндэ-Аюшаяа hургажа ябана.

— Хойто жэлhээ хоюулан ами аминдаа сабшалан абаад ажаллаа hаа, Сэндэ-Аюша намhаа дутуугүй баян ургаса ургуулжа абаха шадалтай болоо, — гэжэ Ендон Лойсонович хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, луговодой энэ үнэтэ дурадхалые отделениин хүтэлбэрилэгшэд халуунаар дэмжэхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Тэрээнhээ гадна, Ендон Лойсонович Аюшеевэй баян дүршэл ганса аймагайшье бэшэ, харин республикын луговод бүхэндэ хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

— Энэ үбhөө хуряаха хэрэгтэмнай аша туhаяа хүргэжэ ябаа нүхэдыем бэшэжэ урмашуулаарайт, — гэжэ звеное даагша хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Үнэхөөрөөшье үбhэшэд огторгойн бороотой, нара буляалдан ажаллажа, баян ургасатай ногоогоо hайн шэнартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа байна. Трактористнууд Дондэк Арабжаев, Нима Лойсонов, Жамса Саганов, коммунистка Нимаалай Дылыковна Ошорова, Дарья Арабжаева, залуушуул Коля, Юра, Балдан Лойсоновтон, Олег Булутов гэгшэд схэл hайнаар ажаллаа.

Б. ЯБЖАНОВ.

Мария Ильинична Адушинаева хонишон В. Банзаракцаевагай отарада туhалагшаар ажалладаг юм. Хабартаа хурьга абалгын үедэ хурьгашанаар, харин намартаа техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлдэг. Мүнөө Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ажалладаг энэ нүхэриай даалгагдаhан эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ерэхэ жэлдэ олон хурьга абажа түлжүүлхээр зоригжонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. И. АДУШИНАЕВА.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

РОССИН НАМАРАЙ ТАРЯАЛАН

(Хүдөө ажахын шэнжэлэл)

Россин Федерациин нуга таряалан дээгүүр намарай тарилга түлэг дундаа. Таряашад энэ ажалда онсо анхаралаа хандуулна. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэhээ үндэр баян, тогтууритай hайн ургаса абтана.

Намар таригдаhан ороhото ургамалнуудай талмайе нилээд ургэдхэхэ шухала байhан тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй заабаринуудые бэелүүлэн, республикын колхоз, совхозууд арга боломжонуудаа элирүүлжэ, байгша ондо түсэбhөө гадуур 2 миллион 300 мянган гектар талмай дээрэ тарилга хэхые шиидээ гээд РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын газар таряалангай юрэнхы асуудалнуудые. ороохо таряа ургуулха талаар управлениндэ ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

Волгоградска, Саратовска, Куйбышевска, Ульяновска областьнуудай, Башкирай АССР-эй ажахынуудта намар таригдаhан газарhаа хабарайхиhаа 2,5—3 центнерээр ехэ ургаса абтана. Эндэ намарай тарилгын талмай 1 миллион 200 мянган гектараар ургэдхэгдэхэ байна. Ростовско, Воронежско, Курганска, Горьковско ба бусад олон областьнуудай колхоз, совхозууд намарай тарилгын талмайе нилээд үргэдхөө.

Намарай тарилгын талмай жэлhээ жэлдэ үргэдэнэ. Түсэбөөр хараалагдаhан талмайн табанай нэгэ хубиhаа үлүү газарта шэниисэ, хара таряан таригдаад байнхай. Агротехническэ бүлэг хэмжээ ябуулганууды бэелүүлгэ намарай тарилгын онсо шэнжэнь болоно: үргэн ехэ талмай дээрэ hайн сортын үрэhэ хүрэнгөөр тарилга хэгдэнэ, нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүд горитой ехээр гаргагдана.

Курганска, Тюменскэ, Челябинска областьнуудай колхоз, совхозууд түсэбhөө гадуур тарилга хэжэ эхилээ, Калугын, Пермиин, Кировскэ, Ульяновска ба Куйбышевска областьнуудай, Башкирай болон Татарай автономито республикануудай ажахынуудта тарилга эмхитэйгээр ябуулагдана.

Гэбэшье зарим колхоз, совхозуудта тарилгын бүхы агрегадууд энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагданагүй, үрэhэ хүрэнгээ, газараа муугаар бэлдэнэ. Жэшээнь, Рязанска, Калининска, Псковско областьнуудай, Мариин ба Мордвагай АССР-нүүдэй ажахынууд гээгдэлдэ оронхой. Брянска, Тульска, Новгородско ба бусад хэдэ хэдэн областьнуудай таряашад газарайнгаа хүрьhэ элдүүрилгэдэ унжагайрна.

Мүнөө час бүхэн үнэтэй сэнтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, агротехническэ тааруу болзорто, hайн шанартайгаар тарилга хэхэ гээшэ түсэбтэ арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ үндэр баян ургасын үндэhэ hуури табиха гэhэн удхатай.

(ТАСС).

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛХЭ ХАРААТАЙ

ЧИМКЕНТ. (ТАСС). Туркестанай районой XXIII партсъездын нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэрилэгшэд түрүүшын хэдэн арбаад тонно хлопок хуряажа тушааба. Казахстанай хлопок ургуулагшад урдынхиhаа эртэ ургасаяа абажа захалhан байгаа. 15 мянган комбайн, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэ, түүхэй эдые амhарталангүй зөөхэ тэргэ ургаса хуряалгада бэлдэгдэнхэй. Энэнь хлопогой гурбанай хоёр хубиhаа бага бэшыень машинаар хадажа абаха арга олгохо байна. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ республикын таряашад 320 мянган тонно гэхэ гү, али түсэбhөө 30 мянган тонноор ехэ хлопок тушаахые хараална.

ХАРТААБХА МАЛТАГДАНА

ГАРМ. (Таджигай ССР). (ТАСС). Хуряалгын машинанууд республикын үндэр хада ууладахи ажахынуудай хартаабхын талмайнууд дээрэ гаргагдаба. «Таджикплодоовощ» гэжэ тусхай шэглэлтэй эмхиин хүдэлмэрилэгшэд хартаабха малтажа абаад, хото городуудта зөөхэ байна. Энэ жэлдэ 25000 тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ hураггүй ехэ хартаабха малтахые хадата нютагуудай ажахынууд уялгалhан байна.

СВЕКЛО УРГУУЛДАГ РАЙОНУУДТА

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Киргизэй Сокулукска ба Калининска районуудай свеклошод саахарай свекло хуряажа захалба. Харьковай таряашадай үүсхэл дэмжэн, республикын свекло ургуулдаг эдэ ехэ районуудай хүдөөгэй ажалшад 800 мянган тонно свекло болбосоруулгын предприятинуудта эльгээхые шиидэбэ.

УЗБЕГЭЙ ССР. Андижанай уhалуури хадаа Дунда Азидахи эгээн томо ирригационно барилгануудай нэгэн юм. 115 метр үндэртэй, 920 метр утатай хаалтаар Карадарья мүрэнэй уhан хаагдажа, 44 мянган гектар шэнэ газар, 400 мянга гаран гектар урда тээнь хахалагдаhан газар уhалха арга боломжо олгогдохо. Фергана шадарай зонодо оршодог Узбекистан... Киргизэй ажахынуудай газар... иигэжэ ундалуулагдаха байна. Бар... гашад сүүдхын туршада хоёр мя... кубометр бетон хаалтада нэмэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хаалга барина.

ТАСС-ай фотохронико.

КАРАКАЛПАГАЙ АССР. Амударья мүрэн шадар мелиораторнууд үргэн ехэ ... дэлмэри ябуулна. Намаглиг газар болоод, элhэн губида барайгар ургуулха хүдэ... ри хэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ 50 мянган гектар газар hайжаруулагдаа. Ой... жэлнүүдтэ мүн лэ эды шэнээн газар hанжаруулагдахаар хараалагдана. Энэ... ашаар республика байгша табан жэлэй эсэстэ 500 мянган тонно барайгар үйлэ... рилдэг болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Каракалпакирсовхозстрой» управлениин № 18 нүүдэл ... ын механизаторнууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Засагай дээдын зургаанда

АГАРАИН АЙМСОВЕДЭЙ СЭДКОМОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

XXV съездын ...нүүдые, «Ажал... ...утадуудай райо... Соведүүдэй хү... саашадань һайжа... тухай» партиин ...ьна Комитедэй тог... дүүргэлтэ болгон, аймсоведэй гүй... ...магайнгаа ажахы ...культурые хүтэл... ...вэгээ зарчм тэды ...аа гэжэ Бурядай Министрнүүдэй ...аглаба.

...депутадуу... ...ай Соведууд хүдөө ...үйлэдбэрине, нюта... ...шленностине саа... хүгжөөхэ хэрэгтэ, ...медицинын, ху... наймаанай, соел ...ажаһуудалайнь ...игаха асуудалнууд... табидаг болоо. ...дотор ниитэ-эмхид... ...элмэри, ажалшадай ...ан Соведүүдэй ...ые бэлдэлгэ, үнгэ... ...һайжараа. Де... ...саг үргэлжын ...эдэбхи үүсхэл... ...далдаг болоо.

...ажалшадай депу... аймагай, сельскэ, Соведүүдэй ажал ...дэ дутуу дунда ...шиидхэгдээгүй ...үшөөл байһаар ...аа. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринине амжалтатайгаар дүүргэхэ, нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай партиин ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ хүдэлмэрине аймагай Соведэй гүйсэдком ба тэрэнэй таһагууд, сельскэ, сомоной, поселково Соведууд сагай эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулнагүй гэжэ шүүмжэлэгдэв. Үйлэдбэрине саашадань амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэ бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэб даабари дүүргэгдэнэгүй. Үйлэдбэрилэгдэһэн продуктнуудай үнэ сэн хямдаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнэ гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Загарайн колхоз, совхозууд һү, ноохо багаар абана. Аймагай Соведэй гүйсэдком, ажахынуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ һаналаа багаар табина, тэдэнэй ажахын — финансова ажал ябуулгые һулаар шэнжэлнэ, зохихо тобшолол хэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ. Эдэ бүгэдэнһөө боложо тус аймагта хүдөө ажахы удаанаар хүгжэнэ, олон колхоз, совхозууд гүрэндэ үритэнэ. Аймагай олохон ажахынууд үйлэдбэрине хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хараалһан түсэбөө дүүргэжэ шаданагүй.

Үнгэрһэн 1975 ондо адууһа малай олоор гарзалһанһаа, ниитын зөөридэ эзэн бусаар хандаһанһаа, хулгайлһанһаа боложо аймагай ажахынууд 440 мянган түхэрнгэй гарзада ороо.

Мүн аймагай соёл культурын гуламтануудай ажалда дутагдалнууд бии байһаар. Аймагай ниитын эдеэ хоолой, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ дутуу дунданууд олон. Ажалшадай депутадуудай аймагай, сомоной, сельскэ, поселково Соведууд ниитын гурим сахиха, социалис хуули бэхижүүлхэ талаар анхаралаа багаар хандуулна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Эндэ хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет дэлгэрэнгы тогтоол баталан абажа, дутуу дунданuудаа дары усадхаха хэмжээ ябуулгануудые абахыень ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомые уялгалба. Баталан абаһан тогтоолнуудай дүүргэлтые шалгажа байхые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагта даалгагдаа.

УРАН ЗУРАГНАЙ УРГАН ХҮГЖӨӨ

ХБИИРЭ

«Табан жэлнүүдэй алхасаар бидэнэршье зохёохы ажал ябуулгаяа хэмжээбди». — гэһэн Вл. Маяковскиин зорилгодо дүтэрхы удхатай Буряадай уран зураашадай, скульпторнуудай һүүлшын табан жэлдэ бүтээһэн зохёолнуудай выставкэ Улаан-Үдэдэ нээгдэбэ. Тус выставкэ республикын уран зураашадай III съездэдэ зорюулагдаһан.

Түрэл ороной түхэл шэнжын хүгжэлтэ түүхэтэ сагһаа мүнөөдэрэй ажабайдал болотор зураглагдаһан. Республикамнай Саянһаа Витим хүрэтэр энээхэн һаруул таһалгануудта багтан ороод, зурагууд дээрэ бүхы үнгэтэй шэрэнүүдээр толорон байна. Энэ выставкэ урдань һайхидһаа юугээрээ илгарнаб гэхэдэ, зураашадай хандаһан жанрнууд олон илгаатай болоо, хабаадагшадай дунда һонирхомо маяг хэлбэритэй залуу зураашад анхарал татана, гадна выставкын эхэнхи бүтээлнүүд үе сагһаа гээгдэнгүй, ажабайдалай шэнэ шэнжэнүүдые дары гэршэлнэ. Илангаяа БАМ тухай зурагууд тус выставкын шэмэглэл болоһон шэнги будаг шэрээрээ угаа тодорхойгоор харагдана. Һүүлшын жэлнүүдтэ уран зураашад ажабайдалтай улам нягта харилсаатай болонхой. Хүдэлмэришэд, эрдэмтэд болон бусад мүнөө үеын хүнүүдэй гайхамшагта хэрэгүүдтэ хүрэмөөр уран һайхан зохёолнууд дээрэ манай зураашад хүдэлхэ гэжэ оролдоо.

Зураашад бодото ажабайдалтай дүтэ танилсахаяа БАМ ходо ошоно. Т. Рудь, Г. Купцов, А. Бритова, В. Антипкин гэгшэд агуу барилгын хүдэлмэришэдтэ зорюулагдаһан һонирхолтой зурагуудые бүтээһэн байна. Мүн бусадшье зураашад ажалшан зондо бүхы һанал бодолоо, бэлиг талаанаа үгэнэ. Тоолоодшье үзэхэдэ, Ю. Чирковэй «Хонишон», Е. Базаровай «Тракторист», В. Гончарай «Медсестра» гэхэ мэтэ зурагууд уран һайхан хүсөөр мүнөө үеын хүнэй шэг шарайе сэдьхэл досоохи байдалые, зориг эрмэлзэлые тайлбарилжа харуулха гэһэн хүсэлэнтэйгөөр бүтээгдэһэн. Гэхэтэй хамта зураашан бүхэнэй бэлиг шадабари, маяг хэлбэри өөр өөрын илгабари шэнжэтэй. Энэ хадаа буряад уран зурагай улам үргэн дэлисэтэйгээр хүгжэжэ байһанине гэршэлнэ.

Портрет-дүрсэ буулгаха жанр һүүлшын үедэ олон тоото зурагуудаар баяжаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатарнуудай дүрсэ-зурагуудһаа А. Тиминэй «Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоев» олон зоной анхарал татана. А. Казанский, К. Серков, Б. Садыков гэгшэд дайнда шалгарһан сэрэгшэдэй образуудые бэлигтэйгээр бэелүүлжэ шадаһан байна.

Жэлэй дүрбэн сагта, хэзээдэшье, сэдьхэлдэ олон мэдэрэл түрүүлдэг оршон тойроной гоё һайхан байгаали олон зураашадай бииирэ доро һоо гарана Д. Дугаровай «Байгал шадархи үбэл», А. Даржаевай «Эртэ хабар», С. Ринчиногой «Хилэ дээрэ». Мүн К. Дульбеев, М. Оленников, А. Казанскиин зураглаһан байгаалиин янза бүриин шэнжэнүүд хүнэй сэдьхэлдэ һайхан мэдэрэлнүүдые, һаналнуудые нэбтэрүүлнэ. Харин А. Бритова индустри тойронхи пейзажда анхаралаа табидаг. Тиимэһээ БАМ тээшэ дүтэлжэ, тэндэхи барилга болон байгаалине үнэншэмөөр буулган зурахаяа оролдодог.

Энэ выставкэдэ ехэ һуури графика эзэлнэ. А. Н. Сахаровскаягай шэнэ буулгабаринууд Монгол орондо зорюулагдаһан Тэрэнэй бэлиг мэдээжэ. Һүүлшын үедэхи зурагуудынь улам һонирхолтой. Энэ жанрта угаа бэлигтэйгээр залуу уран зурааша Д. Пурбуев оронхой. Тэрэнэй зохёолнууд бэшэ зураашадай буулгабаринуудһаа хэлбэреэрээ тад ондоогоор илгаржа, уран һайханиие сэгнэгшэдэй дура буляана.

Имагтал залуу уран зураашад энэ выставкэдэ өөр тухайгаал эрид хэлээ гэхэдэ алдуу болохогүй. Залуушуулһаа Э. Халангуевай бэлиг шадабарине тэмдэглэхэдэ болоно.

Уран зурагһаа гадна, модон дээрэ һиилэгшэдэй, мүн түмэрөөр, шабараар уралдаг зоной бүтээлнүүд выставкын хэдэн таһалгануудые шэмэглээ. Нэн түрүүн А. Хомяковой керамика, Б. Зодбоевой, М. Эрдынеевэй, Т. Тиминагай модон дээрэ һиилэһэн. Г. Л. Лехобоевой шулуун дээрэ һиилэһэн бүтээлнүүд В. Уризченкын түмэр түншэжэ хэһэн зохёолнууд хэлбэреэрээ хуушан буряад дархашуулай маяг һажааһан аад, удхаараа шэнэ шэнжэнүүдтэй. Тиимэһээ улам һонирхолтойгоор харагдана.

Мүнөө выставкын таһалгануудаар уран һайханда дуратайшуул олон.

С. МУНГАЛОВА.

Урин зөөлэн харасатай эхэнэр яаралгүйхэн гэшхэлнэ. Хажуудань үхибүүд ябанхай, дуратай багшатайгаа аятай зохидоор хөөрэлдэжэ, али олон асуудалнуудые һураха юм. Нютагай хүн зон тэрээнтэй уулзахадаа, уримгай зохидоор мэндэшэлээд, шэнэ һонино халта мэдэлсээдхидэг гээшэ. «Манай багша» гэжэ хэлсэдэг, хүндэлдэг юм.

Яруунын аймагай Эгэтын найман жэлэй һургуулиин багша Маргарита Ивановна Федосеева тухай тиигэжэ хэлсэдэг. Үхибүүдые эрдэм номдо һургаха, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэрэ бүхы бэлиг шадабаряа үгэдэг юм. Тэрэнэй һургаһан хүбүүд, басагад нютагтаа, аймагтаа хүндэтэй мэргэжэлтэд болоо.

Харин өөрынь харгыгаар даган ябажа, багшын хүндэтэй мэргэжэл шэлэн абажа, согтой хүхюун үхибүүдые шадамар бэрхээр һургажа, хүмүүжүүлжэ эхилһэн шабинартаа тэрэ захагүй баясадаг юм. Шухалань гэхэдэ, залуу багшанарта саг үргэлжэ зүбшэл заабари үгэжэ, баян дүй дүршэлдөө һургажа байдаг..

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй багша М. И. Федосеева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Э ЗАНШАЛНУУД ИИГЭЖЭ МҮНДЭЛНЭ

...абхаланта хүгжэ... ...доро, дэбдигдэһэн ...эгүүр наран нял... ...һэн эхэ эсэгэ ...а. Сэсэгтэй гоё ...л дээрэ дабһан ...хоёрые бариһан ...хойноһоонь да... ...ентэнүүдээр, сэ... ...гдоһон сценын ...а үхибүүнэй нэ... носошобо. Совет... ...ай гимн зэдэлнэ. ...оведэй депутат ...хоёрые амарша... ...шэнэ эрхэтэнэй ...хай гэршэлгэ, ду... ...адрес барюулба. ...наһажаал хүнүү... ...лентээр уяатай саг... ...угаба: арадай ...оор бишыхан хүн... ...залуу модон ур... ...томо болохо зэргэ... ...ыы» (һая мүндэл... ...үнэй милаангууд ...ээрые Волыниин ...пууринда нимээр ...байна.

...ааарта түрэнүүд ...ир, гоёор наадагда... ...бухы һууриин ...залуу хоёр яба... ...й байшанда ошо... ...нээ гэрш лүүл... ...он хүбүүн хоерой ...ажа орохотой са... ...ы коридор» — үн... ...осалаая үмдэһэн ...сагад сэсэгэй баг... ...аршуул тархи ...жарылдажэ уг... ...г Сельскэ Сове... ...комой түрүүлэг... ...энине гэршэлэл... ...ололой эхилхые ...Залуу хоёр сце... ...ража, утаһаар ...һон гараа ар... ...хүлөөрөө гэш... ...Гарай аршуул ...ансахан ханила ...арадай дунда ...Совсдэй депута... ...хэдэйнгөө амар... ...адаг. Түрын столдо ошожо һууxаһаа түрүүн һууриние гитлеровецүүдһээ сүлөөлхэ үедэ алуулһан совет сэрэгшэдтэ, дайнһаа бусаагүй нютагаархидтань табигдаһан хүшөөдэ залуу бүлэ ошодог зантай.

Гэрлэлгын эртэ урдын ёһо гуримые ажабайдал ондоо болгоно ха юм. Жэшээнь, дуунуудые абаад үзэе. Түрын хуушанай аялга дуунай зэдэлхые мүнөөшье шагнажа болохоор. Зүгөөр хадамда гаража, хатуу үйлэдэ хүртэхэ гэһэн хуби заяагаа шаналжа, басаганай дуулан орилдог ёһо огто үгы болоо. Түрын нэгэ хуби — басаган наһаантаяа хахасалгын үйдхар харуулдаг байһан **басаганай үдэр** баһа үгы болоо. Бүлын байдалай үндэһөөрөө хубилһанһаа боложо, түрэ наадалгын арадай ёһо гуримай олон зүйл мүнөө бодото үндэһэе гээжэ, ёһо заншалай хуушарһан маягай зайлашагүй һүнэдэг хуулитай һэн хоинонь зониие хүхеэхын тэдысэ баримталагдадаг наадан болонхой (жэшээнь, эникэ болон басаганай оһрохи һуури худалдан абалга). Тэдэнэй орондо шэнэ, тодорхойлбол, **сэрэгшэдэй болон партизануудай хүүр дээрэ сэсэг табилга** мэтын зүйлнүүд бии болоно ха юм. Залуу хоёрой хүдэлжэ гү, али һуража байһан коллективүүд түрын ёһо гуримда улам бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна. Гэрлэһэн хоёрто бэлэг болгон, шэнэ байрын түлхюур барюулдаг ушар үсөөн бэшэ. Коллектив залуу бүлые анхаралдаа тиигэжэ абана гээшэ.

Түрэ, үхибүүнэй мүндэлэлгэ... Социологуудай хэлэдэгэй ёһоор, энэ хадаа хүнэй хуби заяанда «ургалтын точконууд» мүн. Тиимэ точконууд ажабайдалда хэды гээшэб! Һайндэрэй шэнжэ, общиствын хабаадалга хадаа боложо байһан үйлэ хэрэгэй удхые, ажабайдалай «табсангайнь» удаадахи, бүри үндэртэнь гараһые гүнзэгыгөөр ойлгоходонь залуу хүндэ туһалха юм.

Украинада Совет засагай мандаһан жэлнүүдтэ һайндэрэй, ёһо гуримай олон шэнэ зүйл бии болоо. Жэшээнь, залуушуулые мэргэжэлдэ хамжуулха һайндэр һүр жабхалантайгаар үнгэрдэг: студент болгохо ушар, «түрүүшын буразддаагай» һайндэр. Эдэ һайндэрнүүдэй болон ёһо гуримуудай олон янзатайшье һаа, тэдэнэр ажалша хүниие магтаха гэһэн ниитын тиимэ эрмэлзэлгэтэй. Шахтерой бүхэсоюзна үдэр тэмдэглэгдэнэ гү, али закарпатска бишыхан һууринда полонинада (зунай бэлшээри) үдэшэлгэ болоно гү, Великий Раковецтэ виноград ургуулагшадые, Николаевта корабль бүтээгшэдые хүндэлнэ гү — ажалша хүниие алдаршуулдаг.

Ажалдаа үнэн һэшхэлһээ хандалгые хүмүүжүүлдэг заншалай ёһо гуримда бодото ажалай зүйл оруулагдадаг. Юбилейнэ трактор, машина бүтээхын, газопроводой барилгын дүүрэхын урдахана һүүлшын машина суглуулан хабсарха, һүүлшын залгалаа гагнаха эрхэдэ хүртэхын түлөө бригадануудай мүрысөөн соносхогдодог. Иигэжэ ажалай һайндэр мүндэлдэг.

Гражданска шэнэ һайндэрнүүдые болон ёһо гуримуудые шэнжэлэн, ажаһуудалда нэбтэрүүлдэг республиканска комисси 1969 онһоо Украинада хүдэлнэ. Тэрэнэй бүридэлдэ ородог социологууд, этнографууд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд шэнэ һайндэрнүүдые, ёһо гуримуудые бии болгохо дурадхалнуудые зохёожо, нютагай депутадуудай Соведүүдэй тэрэ шэнэ зүйлнүүдые ажаһуудалда нэбтэрүүлгэдэ туһалдаг юм.

Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Владимир Немирович тэрэнэй хүдэлмэри тушаа иимэ юумэ хэлэнэ:

— Украин арадай заншалнуудые хэрэглэн, тэдэнэй үндэһөөр хүнэй наһан соо хадуугдахаар ёһо гуримай шэнэ зүйлнүүдые бии болгохо гэһэн зорилготойбди. Үндэһөөрөө үни холын үнгэрһэн үенүүдтэй холбоотой «элбэгжэлгын үреэл» гэжэ шэнэ жэлэй ёһо гурим һүүлэй жэлнүүдтэ, жэшээнь, республикын олон областьнуудта һэргээгдээ. «Элбэгжэлгын үреэл» хадаа шэнэ жэлдэ элбэг-дэлбэг (золтой, баян) байхыень гэрэй эзэдтэ хүсэһэн удхатай. Хуушанай сагта гэртээ элбэг эдеэтэй байхыень хүсэжэ, хиитэрхэн бэшэ дуунуудые үхибүүд болон хото, хүдөөгэй үгытэйшүүл юу хээндэ хүртэхэ һанаатан, айлай сонхо доро дуулалдадаг байһан юм. Мүнөө тэрэ ёһо гурим тад ондоо шэнжэтэй болонхой. Украин зоной байдал бүхы совет арадайхидал адли жэл бүри һайжарна. Гэбэшье шэнэ жэлэй урдахана амаршалга абаха, баяр, жаргал, амжалта хүеэһэн үгэнүүдые хэн шагнаха дурагүй байхаб! Үндэһэн хубсаһаяа үмдэһэн хүбүүд, басагад гэрһээ гэртэ ябажа, нютаган авторнуудай бэшэһэн гү, али арадай аман зохёолой дундаршагүй булагһаа шүүжэ абаһан дуунуудые, частушкануудые дуулалдадаг юм.

Виктор ЧАЙКА.
АПН-эй корреспондент.

АДАЙ БАЙДАЛ УЛАМ ҺАЙЖАРНА

...эн табан жэл соо манай орон дотор эд бараа... ...ино худалдаа наймаанай эрьесэ гурбанай нэгэ ...үүгээр ехэ болоһон байна. Юумэнэй үнэ сэн... ...уритай байхада, энэнь хүн зоной худалдажа аба... ...анай нилээд ехэ болоһые гэршэлнэ гээшэ. Үн... ...үсэбтэ табан жэлэй туршада совет хүнэй олзо ...ажа, хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай жэлэй ...һэн дунда зэргээр 600 түхэригөөр нэмэһэн бай... ...хүн зоной эд бараа,эдлэл хэрэгсэлнүүдые ху... ...алгын үргэгдэһэниинь мэдээжэ ааб даа. Энээ... ...арандуулан, ямар асуудалнуудые шиидхэхэ ...болоһон байнабта? — гэһэн асуудалтайгаар АПН... ...ондент Александр Дедула Москва хотын ху... ...анай гол управлениин начальник Николай ...ВТА хандаба.

...орон соохидол ...хотодо эд ба... ...ично худалдаа ...һайнаар ур... ...совет хүнүүдэй ...алай улам һай... ...ые гэршэлнэ. ...москвагайхид ...һоо 2 миллиард ...түхэригөөр ехэ ...худалдажа абаһан ...өөл, эрхим һайн ...эдеэ хоолой зүйл... ...сэнтэй эдлэл ...д илангаяа ехээр ...абтаа. Совет ху... ...ильнигууд, теле... ...олон угаабариин ...е ходо шэ... ...абадаг бо... ...хоноор хэлэ... ...урданда «бүхы ...эдлэхээр» ху... ...г эд бараан бо...

...олон зүйлэй ...эдбэрилэн гар... ...хүн зоной эрил... ...гүйсэд һайнаар ...Энэ юунһээ ...гээшэб?

...түрүүн совет ху... ...ехээр худалда... ...атай болоһон... ...дыдача. Бүхы ...аргатай бо... ...онсолон тэм... ...Тиихэдэ хүн ...тад хубилаа гээд тэмдэглэхэ шухала. Нэгэ иимэ жэшээ харуулһуу: урданда хүнгэн автомобиль худалдажа абахые хүсэгшэд тэрэнэй түхэл шэнжэ, үнгэ, техническэ баримтанууд болон бусад юумэндэ балай анхардаггүй байһан юм. Худалдаанда байһан лэ, ямаршье һаань, машина үмсэдөө абаха зорилго табидаг һэн. Харин мүнөө тад ондоо байдалтай болонхой. Юумэ худалдажа абахаяа ерэһэн хүнүүд һанаандань тааралһан эд бараа шэлэдэг. 1970 онһоо хойшо хүнгэн автомобильнуудые худалдажа абалга 7 дахин үргэдхэгдөө. Холодильнигууд, угаабариин машинанууд, телевизорнүүд, мебель ба хүн зоной удаан саг соо эдлэдэг эд бараа худалдажа абалга иимэл болоһон байна.

Хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые хангаха асуудалые юрын аргаар шиидхэжэ болохо байгаа. Баруунай оронуудта энээниие шиидхэхэдээ, олондо һайшаагдадаг, хүн бүхэнэй дура татадаг хоморой эд бараанай, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэн нэмэжэрхидэг гээшэ. Гэбэшье социалис обществодо иимэ зам огто таарахагүй байна.. Тиимэһээ үнгэрһэн ба энэ түсэбтэ табан жэлнүүдтэ совет хүнүүдэй һуудал байдалые дээшэлүүлхэ стратегическэ хараа шэглэл бэелүүлхэдээ, үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгые КПСС хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлнэ. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ эдлэл хэрэгсэлнүүдэй ассортиментые үргэдхэлгэдэ, шанарыень һайжаруулгада гол анхаралаа хандуулха юм.

— Худалдаа наймаанай эрьесын нилээд ургалга, тэрэнэй үндэһөөрөө хубилалга худалдаа наймаае тухашаралда оруулха бэшэ гү?

— Мэргэжэлтэдые шэлэн олохо асуудал угаа шухала байна. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэриин хүсэн дуталдана. Мүнөө ниислэл хотын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта 250 мянган хүн хүдэлдэг юм. Тиимэһээ үшөө хэдэн мянгаад хүн дутана бшуу. Энэ табан жэлдэ худалдаа наймаанай предприятинууд улам олошоруулагдаха — хэдэн арбаад томо ехэ универмагууд, тусхай магазинууд, эдеэ хоолой универсамууд баригдаха байна. Энэ ушар хүдэлмэришэдэй тооо олошоруулха эрилтэ табина. Эдэниие хаанаһаа абалтай гээшэб?

Худалдаа наймаанай училищинуудта, техникумүүдтэ, институдуудта бэлдэгдэһэн залуушуул хадаа манай гол халаан болоно. Худалдаа наймаанай хүдэлмэриие оньһожоруулһанай, автомадаар хангаһанай, худалдаа чаймаанай аргануудые нарижуулһанай ашаар шухала хэрэгтэй мэргэжэлтэдэй тооо нилээд хорооxые түсэблэнэбди.

Худалдаа наймаанай эрьесын хэлбэришэгүй ургалта хотын магазинуудые улам олошоруулха эрилтэ табина. Нэн түрүүн мэргэжүүлэгдэһэн магазинуудые улам олошоруулха байнабди.

— Ниислэл хотомнай улам ехэ боложо байна. Олон шэнэ микрорайонууд хотын карта дээрэ бии болоно. Эдэнэй хүн зон 100, заримдаа 200 мянган хүндэ хүрэнэ. Эдэниие элдэб юумээр хүсэд дүүрэнээр хангажа шадана гээшэ гүт?

— Москва хото, ороноймнай бүхы городуудтал адли, генеральна түсэбөөр үргэдхэгдэн хүгжөөгдэнэ. Шэнэ микрорайнуудые барихадаа, худалдаа наймаанай ямар барилга хэхэ байһанаа заабол бодожо үзэдэг, шиидхэдэг байнабди.

Шэнэ районуудта худалдаа наймаанай эмхи зургаануудые барихадаа, эдиоо асуудалнуудые шиидхэхэ ушартай болодогбди. Үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлдэ Москвагай миллионһоо үлүү хүн эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые өөһэдөө шэлэжэ абадаг магазинуудай аша туһа хэрэглэһэн байна. Иимэ худалдаа наймаанай предприятинууд ехэ аша туһатай байһанаа харуулаа. Иимэ магазинуудта хүнүүд ороходоо, юумэ худалдажа абалгада сагаа хоёр дахин багаар гаргашалдаг болоһон байна. Тиихэдэ эд бараанай эрьесэ 35—40 процентээр нэмээ. Мэргэжэлтэдые шэлэжэ абаха асуудал онсо удхашанартай бэшэ болонхой. Эндэхи ажал гүйсэд оньһожоруулагданхай байдаг.

Арбадахи түсэбтэ табан жэлдэ ниислэл хотын хүн зониие эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр һайса хангахын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргахабди

(АПН).

Түүжэһаа хэһэг

Василий Стенькин

Хүнэй хүйтэн дайдада

(Түгэсхэл. Эхиниинь сентябриин 14—15-най номернуудта).

Таров энээнһээ урагша атамантай оло дахин уулзаһан байгаа. Тэрэ хүлгөө ехэтэй «хоёрдохи районоор» байд гээд лэ ябаад ошодог һэн. Саашаа болохо бүреэ Ермак Дионисович атаманай зан абарине гүйсэд һайчаар ойлгожо эхилээ бэлэй. Петроградта байхадаа, Семёнов һалбагануур һайн, хорхондо хориггүйгөөр бэеэ харуулхые эрмэлзэдэг һэн. Үнэн дээрээ саагуураа хорон муу зантай, халтад гэбэл, үһөөгөө абаха гэжэ оролдодог хүн байһаниинь тодорхо.

Семёновой гаргаһан олон тоото заабари, захиралтанууд Тароваар дамжажа, саашаа ябуулагдадаг байгаа бшуу. Хүдэлмэришэн-таряашанай засагые хүндэлэн зүбшөөжэ байһанаа хайшан гэжэб даа мэдүүлһэнэйнь түлөө гү, али өөһэдынгөө нютагай улаан партизаниие эдеэлүүлһэн, ундалуулһанайнь түлөө бүхэли тосхонуудые «газарай нюруунһаа гам хайрагүйгөөр хюлажа хаяха», хэдэн зуугаад таряашадые «толгой тоолон усадхаха» тухай хатуу захиралта атаман үгэдэг байгаа.

Семёновой таагдашагүй аяг аашаһаань Ермак Дионисович бүришье һаа жахылдаг бэлэй. Таровай үнэхөөрөө хэн байһыень мэдээд, ямар нэгэн хугасаа соо тэрэ зорюута тэсэжэ байһан шэнгеэр үзэгдэдэг һэн. Атаманиие хамаг сэдьхэлээрээ үзэн ядажа байһанаа гүйсэд һайнаар далдалжа шаданагүй гээшэ гүб, энээниие мии Семёнов ойлгожо, мэдэжэ байна гээшэ ха гэһэншье бодол тэрэнэй зосоо ородог бэлэй.

Энэ мүнөө уулзахадань, атаман ехэ һайн зантай байба. Ямаршье дээрэлхэһэн янзагүйгөөр Таровые угтажа, арһан һандали дээрэ һуулгаа һэн.

— Зай, студент. Шэтэ ерэжэ байха болоолши даа. Намда ехэ хэрэгтэйш.

— Хэзээдэ бэлэнби, танай дээдэ түрэлтэ.

— Иимэ байһыеш һайшаагнаб, — гэжэ дуугараад, Семёнов хүйтөөр энеэбхилэн Таровые ажаглаба. Атаманай энэ харасые тэрэ дуугай номгон үнгэргөө һэн. — Арбан нэгэн сагта Японтонтой хэлсээн эхилхэ. Сибирьтэ байгаа япон сэрэгүүдые командалагша генерал Оой ерэхэнь. Ши энэ хэлсээндэ оршуулагша байхаш...

— Найдабари үзүүлһэндэтнай баярые хүргэнэб, танай үндэр түрэлтэ.

Энэ нюуса хэлсээндэ Семёнов, тэрэнэй баруун гарынь болохо Бакшеев, Маримото Оой, Байгалай үмэнэ байрлаһан бүлэг япон сэрэгэй командир генерал-майор Огата гэгшэд оролсоон.

Россиин зүүн заха хизаарнуудта зонхилхо засаг түрэ байгуулха тухай асуудал энэ хэлсээн дээрэ гол гүлэб гараба. Сэрэгэй засаг тогтоохо хэрэгтэй гэжэ Семенов баадхаа һэн. Өөрөө толгойлогшонь болохоб гэжэ бодоһон байгаа юм ааб даа. Японтон тэрэ үедэ холын хараатай ябуулга хэжэ байгаа. Нэгэ талаһаань атаманай засаг түрэдэ дуратан шуналхай эрмэлзэлые тэдэнэр дэмжэһэн хэбэр үзүүлээд, нүгөө талаһаа — Алас-Дурнада ямар нэгэн тогтууритай засаг түрэ бии болгохогүйн тула бүхы хэмжээнүүдые абажа байгаа бшуу. Хэрбээ тиимэ юумэн болоо гээшэ һаа, ородой баяшуулай хүсэ шадалые нэгэдхэн зангидажа, Японой зүгһөө эзэрхэлгэ һуладаха болоно бшуу. Иимэһээ тэдэнэр Семёновтоншье, Колчактайшье наагуураа яаха аргагүй һайн байгаад, һэмээхэн хоорондонь яһа хаядаг байгаа.

Тэрэ хэлсээнэйнь бүри орой һүни дүүрэбэ. Тусхай протоколдо бэшэгдэһэнэй ёһоор, эндэ али-али талын баримталдаг хараа шугам тодорхойлогдобо. Хэлсээнэй иигэжэ үрэ дүнгүйгөөр дүүрэһэндэнь Семёнов балай ехээр муудаагүй. Өөрынь байдал яһала тогтууритай бүхэ, тиимэһээ японтон хэзээдэшье намда түшэглэхэ байха гэжэ найдаа бэлэй.

— Манай һанамжа зүбшөөрэнгүй хайшаа ошохонь һэм? Бидэнэр өөлэдынгөө газар нютаг дээрэ эзэд байнгүй яахабибди! — гэжэ японтоной гаража ошохогой адли бэедээ ехэ найдангяар мэдүүлбэ.

Үглөө үглөөгүүрнь Семёнов бүлэг офицернүүдтэй Андриановка станци ошохо гэжэ байба. Бидэнтэй хамта ябаха ёһотойш гэжэ альютантаараа дамжуулан тэрэ Таровта захиба.

Заншалта ёһолол бүрин сахижа, бронепоездынхин атаманиие болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан уладые угтаа бэлэй. Офицернүүдэй эдеэлдэг газарта тусхай хүндэлэл бэлэдхэгдэбэ. Семёнов горитой ехээр баринтажа, олон үгэтэй болоо һэн

— Андриановкада большевигүүдые «халуун баннда оруулагты» гэжэ би захирааб. Энээнһээ хойшонхи олон үетэн намайе һанажа ябахал!

— Танай үндэр түрэлтэ, тэндэтнай улаантанай олон хүнүүд бии юм гү? — гэжэ тусхай захиралта дүүргэдэг офицерэй үүргэтэй капитан Корецкин асууба.

— Олон даа. Полковник Степанов тоолоно бэзэ. Бидэнэр арай хожомдоо гээшэаа гүбди. Гол шухала үйлэ хэрэгыень хараагүй һалахамнай. Үсэгэлдэр ерэхэб гэжэ үгээе үгэһэн хүм. Тээд хойшолуулха аргагүй шухала хэрэгүүд барижархёо, — гэжэ дуугараад, өөрыгөө дэмжүүлхэ гэһэн шэнгеэр Таров тээшэ хараадхиба.

Түмэр замай станцида буухадаа, Семёнов хазаар морид хэрэгтэй гэжэ эрибэ. Удангүй тэдэнэр бултадаа зэрлиг муухай үйлэ хэрэгэй боложо байһан Тарска гол руу гүйлгэлдөө бэлэй...

Июль һарын эхин багта табин гурбан вагонһоо бүридэһэн нэгэ эшелон Андриановка станцида хүрэжэ ерээ һэн. Тэндэнь хэһээлгын сэрэгүүдэй барижа эбаһан нэгэ мянга хахадһаа үлүү тооной улаан гвардиинхид, партизанууд, таряашад, хүүгэдтэй эхэнэрнүүд байгаа һэн.

Алуулхынгаа урда тээ хэһээгдэһэн, зобоогдоһон хүнүүдэй ори бархи табихые станци шадарай тосхонуудай хүн зон дуулаа бэлэй

Һахал һамбайдаа дарагдаһан хасагууд үлэ багта бүлэг хүнүүдые түрүүшын вагонһоо үлдэжэ гаргаад, нарин шабын түмэрөөр хоёр-хоёроорнь холбожо уябад. Һүүлээрнь тэдээниие гол руу туужа абаашаад, өөһэдтөө хамтын томо нүхэ малтагты гэжэ баалаа бэлэй. Удаань бүлэг бүлэгөөрнь асаржа зогсоогоод, пулемёдой һомоор бухэли үдэртөө хяргажа унагаагаа бэлэй. Табин гурбан вагон соо байһан хэды олон гэм зэмэгүй хүнүүд алуулааб гэжэ бодоходошье, нюрга руу хүйтэ даамаар лэ. Ухаа мэдээгээ алдаһан үхибүүдэй хашхараанишье, үйлаһан бархирһан эхэнэрнүүдэй абяаншье алууршадые зогсоогоогүй.

Семёновой хүрэжэ ерэхэдэ, энэ бузагай муухай үйлэ хэрэг эсэслээд байгаа һэн. Тиигэбэшье һанаа зүүдандаа оромоор үлэгдэл хоишолонгынь харагдангүй хайшаа зайлаба гээшэб? Мориной толгой шэнги тархитай үндэр гохигор полковник Степанов атаманиие эндэ угтаба.

— Ноён үндэр түрэлтэ, танай үгэһэн захиралтаар улаан бандидууд, урбагшад үндэһөөрөө усадхагдаа гэжэ элидхэнэб!

Үдэшэлэн атаманай мордохын урдахана станциин нэгэ уужам таһалга соо хүндэлэлгэ түхеэрэгдэбэ. Гэм зэмэгүй хүнүүдэй шуһаар будагдаһан гараа угааншьегүйгөөр, полковник Степанов хүндэтэ айлшанайнгаа урда һүгэдэһэн үгэ хэлээ бэлэй.

— Танай үндэр түрэлтэ, һамдаа хүсэд дүүрэнээр этигэхэдэтнай болохол, — гээд тэрэ үгээ түгэсхэхэ дээрээ хэлэбэ. — Большевигүүдтэ зэбүүрхэл минии сэдьхэл соо хэзээдэшье баларxагүй. Мүнөөдэр ядахын сагта нэгэ улаантанай амин голые таһалаагүй һаа, унтажа шадахагүйб. Иигэжэ хэлэхэдээ, халташье эшэнэ, гайханагүйлби...

Семенов һэлмээ гэнтэ мүрэһөө мулталан абаад, полковнигой хүзүүндэ углажархёо һэн.

— Ноён офицернүүд, өөһэдынгөө уг зорилгодо шүтэнги, эрид шиидэбэритэй байлгын бодото жэшээ энэ ха юм. Бултадаа дүүрэн һажааxаһаа гадна, өөһэдынгөө гар доро байгаашадые эгээл иимээр хүмүүжүүлхэ ёһотойт, — гээд Степановай амаршалгада харюу болгон атаман хэлэбэ.

— Сэхыень хэлэхэдэ, дайсадай хорото муухай номнолгын нүлөөдэ ородог хасагууд, манай дунда хаа-яа дайралдадаг гэжэ хэды эшхэбтэршье һаань, мэдэрхэ зэргэтэй байнабди... Улаантанай тала тээшэ ороһон бүхы хүнүүдые өөһэдынгөө түрэл хасагуудай хэрэгые бузарлаһан урбагшад мүн гэжэ соносхоноб. Энэ минии захиралтые бүхы хасаг сэрэгүүдтэ, тойроод байһан хүн зоной дунда соносхогты! Тэрьедэгшэдэй орондо буу зэбсэг барижа шадаха тэдэнэй ахa дүүнэр, эсэгэнэр татагдаха зэргэтэй. Орондонь ямаршье һаа хүниие гэр бүлэ сооһоонь барижа абахабди. Хэрбээ хэн нэгэнэй улаантан руу зугадажа арилбалынь, гэрэйхинэйнь аха заха буудагдан алуулха болоно. Өөһэдөө зугадагшад эдлүүриингээ газарһаа хаһагдажа, сэрэгэй бүридхэлһөө гаргагдаха, мүн баригдахатаяа зэргэ ямаршье сүүдгүйгөөр буудуулха ёһотой. Ноён офицернүүд, бидэнэр хайра гамгүй шэрүүнээр орохобди! Уярха, хайрлаха, сэдьхэлээ хүдэлгэхэ гэхэ мэтын хэндэшье хэрэггүй доройтоһон мэдэрэл хасаг сэрэгүүдэй дунда байха ёһогүй!

Энэ богонихон үгэ атаманай хамаг бүхы зосоохи гаазахиинь Таровта тон элеэр урбуулжа харуулаа бшуу. Бронепоезд соо һуугаад байхадаа, Семёновой хэлээшые һанаандаа оруулжа, «Эды шэнээн ехэ нүгэлтэ хэрэгүүдые үйлэдэһэнэйнь түлөө үнэхөөрөө хойшонхи хэдэн үеын хүнүүдэй хараал Семеновто шэнгэхэ байхал» гэжэ бодожо ябаа бэлэй.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

БАМ-да АШААН АБААШАЛГАДАНА

Манай үе сагай агуухэ барилга болохо БАМ Яруунын ажалшадые тойрожо гараагүй. Витимэй Речтрансын мүрэнэйхид байгша ондо БАМ-ай барилгашадта ашаа зөөдэг байгаа.

— Витим мүрэнэй эрьедэ гидроэлектростанци баригдахаар хараалагдана. Мүнөө үедэ бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулагдажа байна, — гэжэ Витимэй Речтрансын диспетчер В. А. Феоктистов хөөрэнэ.

Энэ жэл Витим мүрэнөөр 6 буксирна катер ашаа зөөһэн байна. Мүрэнэйхид түсэбтэ даабарияа бэелүүлжэ шадаа. Түсэбөөр 2.000 тонно ашаан зөөгдэхэ һаа, 2.100 тонно эльгээгдэһэн байна. Капитанууд А. И. Гусынинай, А. Н. Кокиной, П. М. Беловой экипажнууд даабаринуудаа эрхимээр дүүргээ.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

Аймагай Юбилейнэ совхозой түрүү һаалишадай нэгэн А. Тухватулина жэл соо үнеэн бүриһөө 1.900 килограмм һү һааха уялга абаһан байгаа.

Һаалишан найма һарын дүнгүүдээр жэлэйнгээ уялга холо үлүүлэн дүүргэбэ. Тиин тэрэ үнеэн бүриһөө 2.455 килограмм һү һааба бшуу. Түрүү малшан арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гурба мянганай хилэ дабаха арга боломжотой болобо гээшэ.

Д. ДОРЖИЕВ.

ДАЙНАЙ, АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ манай ороной 5.456 солдат болон сержантнууд солдадай Алдар солын гурба шатын орденоор шагнагдаһан юм. Энэ үндэр хайрада манай Буряадай АССР-эй найман сэрэгшэд хүртөө һэн. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэй нэгэн Пётр Андриянович Попов түрэһөөр 60 наһанайнгаа ойе тэмдэглэбэ.

Пётр Поповой сэрэгэйнь намтар 33-дахи гвардейскэ стрелково дивизиин гаталһан харгы замтай нягта холбоотой. Тэрэ Сталинград шадар түрүүшынхеэ дайн байлдаанда оролсоһон байгаа. Удаа тээнь Сталинградска, Ростовско областьнуудай, Украинын наада захадахи хэды олон хүдөө нютагууд болон городуудые сүлөөлэлсөө гээшэб!

Дайнай дүүрэхэ жэлэй эхиндэ Пётр Андриянович 33-дахи дивизитэйгээ суг фашис булимтарагшадһаа Прибалтикын республикануудые сүлөөлэлсэжэ, Илалтын үдэрэй һайндэрые Зүүн Пруссиин Кенигсберг хотодо угтаһан байгаа.

Дайн байлдаанай жэлнүүдтэ эрэлхэг зориг гаргаһанайнгаа түлөө П. А. Попов Улаан одоной хоёр, солдадай Алдар солын гурбан орденоор болон медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүүрэһэн жэлдэ гвардеец Пётр Попов түрэл Фофаново нютагаа бусажа ерээ һэн. Мүнөө тэрэ түмэр замай Сэлэнгэ станци дээрэ ажаллажа ябана. Ажалдаа амжалта түйлажа ябадаг Попов үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай.

Пётр Андриянович залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ тосхонойнгоо һургуулинуудта ходо ошожо, һурагшадтай хиирэ-хиирэ болоод хөөрэлдөө үнгэргэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй Оборонын министрэй уряалаар тэрэ Илалтын 30 жэлэй ойн баярта хабаадалсажа ерэһэн байна. Мүн 1975 оной сентябрь һарада ВЛКСМ-эй ЦК-гай уряалаар бүхэсоюзна комсомол-залуушуулай VII слёдто хабаадалсаһан юм. Һаяхан П. А. Попов Херсон хотодо үнгэргэгдэһэн 33-дахи гвардейскэ дивизиингээ дайшалхы нүхэдтэйгөө уулзажа ерэбэ.

Кабанскын аймагай комсомолшууд нютагайнгаа мэдээжэ сэрэгшын шанда хүртэхын түлөө мүрысөө спортоор жэл бүри үнгэргэнэ. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэгшэдтэ Попов өөрөө шан бэлэгүүдые барюулдаг. Мүн нютагайнь нүгөөдэ хоёр — солдадай Алдар солын гурба шатын орденоор шагнагдаһан И. И. Быков, Н. Ф. Суворов гэгшэдэй шангууд аймагай спортсменүүдтэ барюулагдадаг болоһониинь һайшаалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) П. А. Попов, Советскэ Союзай Герой Г. Н. Москалёв, долоон орденоор шагнагдаһан Г. И. Гусляков.

О. ЦЫБИКОВЭЙ

фототекст.

СПОРТ. ТОБШОХОНООР...

▽ Футболоор «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө зонын мүрысөөн һаяхан Улаан-Үдэ хотодо боложо дүүрэбэ. Баруун болон Зүүн Сибириин, Забайкалиин, Алас-Дурна зүгэй харгы замай отделениинүүдэй найман команда энэ нааданда хабаадаһан байна.

Эдэ команданууд хоёр бүлэг боложо хубаараад наадаба. Нэгэдэхи бүлэгтэ Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой футболистнууд Тында ба Новосибирскын станцинуудай спортсменүүдые тус тустань 1:0, харин Шэтын командые 6:0 тоотойгоор шүүһэн байгаа. Хоёрдохи бүлэгтэнь манай локомотив-вагон заһабарилгын заводой түлөөлэгшэд Барнаулай, Уссурийскын командануудые — 2:0, Братскын футболистнуудые 3:0 тоотойгоор илаһан байха юм. Түгэсхэлэй уулзалгада локомотивна депогойхид ЛВРЗ-гэй спортын клубай командые 7:6 тоотойгоор шүүжэ, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Эдэнэй тренер И. А. Ершов энэ илалтада ехэ габьяатай юм. Тиигэжэ манай хоёр команда 1977 ондо «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

— Һүүлшын нааданда хоёр командын хамгаалагшад муугаар наадаа. Добтологшод булюу байба, — гэжэ «Локомотив» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ Ю. А. Афонин хөөрэнэ.

▽ Классическа барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Барнаул хотодо боложо байна.

Энэ жэлдэ Шэтэ хотодо болоһон зонын мүрысөөндэ илаһан Владимир Судалковскйи, Владимир Вострецов гэгшэд тус нааданда хабаадаха ёһотой байһан аад, һорилго бэлэдхэл муутай байжа, тиишэ эльгээгдэбэгүй. Эдэнэй орондо Владимир Плюснин, Сергей Табинаев гэгшэд ошоо. СССР-эй спортын габьяата мастер К. С. Олзоев эдэниие һурган бэлдэдэг юм.

▽ Залуушуулай дунда шатараар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

Эрхимлэжэ ябаһан П. Кликунов, Б. Занданов гэгшэд табадахи нааданда уулзаба. Хараар наадаһан Занданов хуушан индиин хамгаалалта хэрэглэһэн байгаа. Түрүүшээр хүлгэ дээрэхи байдал тэнсүү байба. Тиигэһээр Будажаб эдэбхиеэ гартаа абаад, хойно хойноһоонь добтолжо, нүхэрөө тухашаруулаа. 41-дэхи ябадалдаа П. Кликунов эсэргүүсэлтэеэ зогсоохо ушартай болобо.

С. Веснин А. Матвеев хоёрой уулзалгада Нимцовичой хамгаалалта наадагдаа. Веснин цейтнодто орожо, 54-дэхи ябадалдаа шүүгдэбэ. С. Павлов—Л. Александровые, О. Семенов С. Игнатьевые илаһан, М. Леонов Р. Иванов хоёрой уулзалга хойшолуулагдаа. В. Плеханов, С. Намжилов гэгшэдэй наадан үнгэргэгдөөгүй.

Табан нааданай һүүлээр Б. Занданов 4,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана. П. Кликунов хоёрдохи һуурида гаранхай—3 очко. Плеханов, Веснин, Леонов, Семенов гэгшэд тус тустаа 2,5 очкотой болонхой.

▽ Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй наадануд үргэлжэлһөөр. ЛВРЗ-гэй спортын клубай футболистнууд «Текстильщитые» — 4:3. «Забайкалец» прибор бүтээлгын заводой командые — 3:0, прибор бүтээлгын заводой спортсменүүд «Инщевигые» — 5:3, «Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэг «Электромашиные» — 4:3, «Пищевик» «Электромашиные» 3:2 тоотойгоор шүүһэн байна.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ТАСС МЭДЭЭСЭНЭ

▽ ХОККЕЙ. «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй нааданда Канадын, Чехословакиин суглуулагдамал команданууд хабаадаха болобо. Энэнь гурбан уулзалгын удаа мэдээжэ болоо. Канадын команда СССР-эй хоккеистнүүдые 3:1 (2:1, 1:0, 0:0) тоотойгоор шүүһэн байна. Швециин спортсменүүд Чехословакиин суглуулагдамал командые 2:1 (0:0, 0:1, 2:0), Америкын команда Финляндиин хоккеистнүүдые 6:2 (0:2, 4:0, 2:0) тоотойгоор шүүгээ.

Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, Канада—8, Чехословаки—7, СССР, Швеци—5-аад очкотой. Эндэ СССР-эй суглуулагдамал команда сохижо оруулһан шайбынгаа тоогоор түрүүлбэ. США, Финляндиин команданууд 3—2 очкотой болоһон байна.

Канада, Чехословакиин командануудай дунда түгэсхэлэй наадан сентябриин 13, 15, 17-ной үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ юм. Түрүүшын уулзалгада Канадын хоккеистнүүд Чехословакиин командые 6:0 тоотойгоор шүүбэ.

▽ МОСКВАГАЙ ЦСКА-гай стадион дээрэ СССР-эй эдиршүүлэй суглуулагдамал команда Чехословакиһаа ерэһэн үетэнтэйгөө нүхэр сэһоной уулзалга үнгэргэһэн байгаа. Эндэ айлшадай хоккеистнүүд 2:3 (2:1, 0:1, 0:1) тоотойгоор шүүһэн байна.

▽ ФУТБОЛ. Москвагай «Торпедо» Одессын «Черноморец» командые 4:0 тоотойгоор шүүхэдээ, дүн хамта 9 очкотой болобо. Тиин эдэнэр табан уулзалгаһаа эды шэнээн очкотой болоходоо, мүрысөөнэй таблицада түрүүлжэ эхилбэ.

СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө наададаг бусад командануудай уулзалга иимэ тоотойгоор дүүрээ: Львовой «Карпаты»—Москвагай «Локомотив»—4:1, Ленинградай «Зенит»—Киевэй «Динамо»—1:1, Ереванай «Арарат»—Москвагай «Спартак»—2:3, Днепропетровскын «Днепр»—«Крылья Советов»—3:1, Москвагай «Динамо»—Ворошиловградай «Заря»—1:0.

▽ МОТОСПОРТ. Австриин Линце хотодо мотоциклаар урилдагшадай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Совет спортсменүүд илажа гараба. Манай Николай Корнев 15 очко абажа, түрүү һуури эзэлээ. Эрхимлэгшэһээ гурбахан очкогоор гээгдэһэн Совет ороной нүгөөдэ түлөөлэгшэ Владимир Нестеров гурбадахи. Австриин спортсмен Вальтер Грубмюллер хоёрдохи һуури эзэлбэ. Тэрэ 13 очко абаһан байна.

▽ Хоккейгээр «Советский спорт» шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Ленинград, Минск, Ригэ, Ташкент хотонуудта эхилбэ. 19-хиеэ үнгэргэгдэжэ байгаа заншалта энэ мүрысөөндэ хилын саанахи оронуудай хоккеистнүүд хабаадалсаха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 4 бүлэг боложо хубаараад, наадагшад сооһоо Горькиин «Торпедо», ЦСКА-гай, Москвагай «Динамо», «Крылья Советов» команданууд эрхимлээ һэн. Мүнөө Ленинградта үнгэргэгдэжэ байгаа нааданда ЦСКА-гай, «Химигэй», Ленинградай СКА-гай, Адмиралтейскэ заводой, Швециин «Модо», Финляндиин «Луко», Минскдэ—Москва, Минскын «Динамо», «Крылья Советов», Саратовай «Кристалл», Польшын суглуулагдамал, ГДР-эй «Динамо», Ригэдэ—«Спартак», Ригын «Динамо», Челябинскын «Трактор», Горькиин «Торпедо», ЧССР-эй «Шкода», Румыниин суглуулагдамал, Ташкентдэ Ташкентын «Бинокора», Пензиин «Дизелист», Уфагай «Салават Юлаев», Москвагай «Локомотив», Ижевскын «Ижсталь» команданууд хабаадалсана. Наадан сентябриин 10-да эхилээд, 17-до дүүрэхэ юм. Бүлэг бүлэг соогоо эрхимлэгшэдтэ газетын шан барюулагдаха юм. **(ТАСС).**

МОСКВАГАЙ ЗООЦИРК УЛААН-ҮДЭДЭ НЭЭГДЭБЭ

Зооциркдэ дэлхэйн бүхы түбинүүдэй ан арьяатад бии. Арбан хоёр наһатай энэдхэг заан, арсалангуудай гэр бүлэ, элдэб янзын һармагшад, Австралиин страусууд, тоти шубууд, мүн бусадшье ан амитад болон шубуудые эндэ харахат.

Зооцирк үдэр бүри 9 часһаа 19 час 30 минута хүрэтэр нээлгээтэй байха.

Зооцирк Үдын урда бэедэ «Геологическая» буудалтай зэргэлээд шахуу оршоно. Улаан-Үдэдэ удаан байхагүй.

Зооцирк харахаяа яарыт!

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» (36-һаа 5-ыень тааха) сентябриин 11-дэ үнгэргэгдэһэн тиражнуудай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

1-дэхи тираж: Табан номер таагшад—5000 түхэриг (6 карточка). дүрбэн номер тааһан хүнүүд—229 түхэриг (1089 карточка), гурбан номер таагшад 6 түхэриг абаха (39549 карточка);

2-дохи тираж: Табан номер тааһан хүнүүд — 5000 түхэриг (3 карточка), дүрбэн номер таагшад—292 түхэриг (867 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 8 түхэриг абаха байна (31139 карточка).

Энэ тиражай шүүбэринүүд сентябриин 21-һээ октябриин 21 болотор түлэгдэхэ. **(ТАСС).**

ХИЛЫН СААНАҺАА

ПРАГА

СТОКГОЛЬМЫН УРЯАЕ ДЭМЖЭХЭ

ТАСС

Буу зэбсэгүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүгэдэ гаргалгые болюулхын түлөө Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Стокгольмын шэнэ уряада Чехословакиин 8 миллионһоо үлүү хүн гараа табиба.

Бүхы орон дотор — промышленна предприятинуудта, газар тариалангай кооперативуудта, институдуудта, зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй холбоонуудта, эмхинүүдтэ — хүн зон гараа табижа байнхай. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха, буу зэбсэгүүдые бүтэн гаргалгые болюулха талаар Советскэ Союзай болон аха дүү бусад социалис оронуудай эб найрамдалта политикые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлһэн тогтоолнууд социалис Чехословакиин ажалшадай суглаануд дээрэ баталагдан абтана.

— Стокгольмын шэнэ уряа доро гар табихадаа, эб найрамдалай элитэ ехэ тэмсэлшэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй XXV съезд дээрэ хэһэн элидхэл дотор табигданхай эб найрамдалта программые бэелүүлхэ талаар манай ажал ябуулгын хубинь болоно гэжэ тоолонобди, — гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо Т. Травничек ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

КАРАКАС

Венесуэлын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой заседани

ТАСС

Венесуэлын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой онсо яаралтай заседани эндэ боложо, орон доторхи политическэ ба экономическа байдалые зүбшэн хэлсэбэ.

Юумэнэй үнэ сэнгэй хүрдэрһэнһөө уламжалан, ажалшадай байдалай улам муудажа байһандань заседанида хабаадагшад һанаата болоһоноо мэдүүлээ.

Болохоёо байгаа президентын һунгалтын үедэ нэгэдэмэл программатайгаар хамтаараа тэмсэхын тула империализмда эсэргүү ниитэ национальна фронт байгуулхыень КПВ-гэй ЦК-гай Политбюро оронай бүхы демократическа, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые дахинаа уряалба.

ГАВАНА

КУБЫН — ЛАОСОЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

ТАСС

Кубын-Лаосой хани барисаанда зорюулагдажа, Сантьяго-де-Куба хотодо үнгэргэгдэһэн митингдэ олон арбаад мянган хүн хабаадаһан байна. Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Хуан Альмейда хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан ЛНДР-эй партийно - правительственна делегациие халуунаар амаршалаа. Империализмда эсэргүү тэмсэлэй зорилгонууд Кубые, Лаосые нэгэдүүлнэ гэжэ тэрэ үгэ соогоо тэмдэглэбэ. Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ ба бэеэ даадаһан байдалай түлөө гушаад жэл соо эршэмтэйгээр тэмсэжэ, нёдондо жэлэй декабрь һарада илалта түйлаһан Лаосой патриодууд гайхамшаг баатаршалга гаргаһан байна гэжэ оратор мэдүүлээ.

ЛНДР-эй партийно-правительственна делегациин толгойлогшо, Лаосой Арадай революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй премьер-министр К. Фомвихан сугларагшадаар хани халуунаар угтагдан, митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Кубын революциин илалтын түүхэтэ асари ехэ удха шанар, бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хубидахи түрүүшын социалис гүрэнэй нэрэ хүндын уласхоорондын оршом соо ургалта бүхы хубилалтануудта ехэ үүргэ дүүргэжэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Пиночедэй гэмтэ муухай захиргаанай гэмнэлгээр тамалагдан хаагдажа байһан Луис Корвалан ба бусад хүнүүдые Чилиин хунтын шорон түрмэнүүдһээ сүлөөлхын түлөө тэмсэлээ шангадхахыень К. Фомвихан бүгэдые уряалба.

Сантьяго-де-Куба хотодо болоһон митинг Кубын-Лаосой хани барисаанай, хоёр оронай харилсаа холбооной ба һаналаа нэгэдэлгын улам бэхижэжэ байһанай гэршэ тэмдэг боложо үнгэрөө.

НЬЮ-ЙОРК

ЭРИД БУРУУШААЛГА

ТАСС

СССР-эй, УССР-эй, БССР-эй, Кубын, Чехословакиин, Монголой, Индиин, Ирагай, Лаосой Арадай Демократическа Республикын ба бусад оронуудай сагүргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхинүүдтэ эсэргүүгээр сионис эмхинүүдэй ба һүйдхэлтэ бүлэглэлнүүдэй хэдэг харата муухай ябуулганууд Холбоото Штадуудтай холбоо барисаа тогтоохо талаар ООН-ой тусхай комитедэй ажал ябуулга тухай элидхэл дотор эрид буруушаагдана. Энэ элидхэл ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа XXXI сесси дээрэ хаража үзэхыень үгтэһэн байгаа.

США-гай правительствын абаһан уялгануудай үндэһөөр ООН-ой дэргэдэ байдаг гадаадын гүрэнүүдэй түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүйе хангахын тула ашаг үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые дары абаха эрилтэ комитет американ засагаархидай урда табиба.

ФРЕЛИМО-гой хүтэлбэри доро, Африкын ба дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй дэмжэлгээр мозамбик арадай илалта түгэс тэмсэлэй ашаар бэеэ дааһан байдалтай болоһон Мозамбигай Арадай Республика Урда Родезиин расистнуудай эзэрхэг түримхэй зэбсэгтэ ябуулгануудта харюу сохилто үгэхөөр бэлэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ФРЕЛИМО-гой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Урда Родези Мозамбик хоёрой хоорондохи хилэ сахижа байна. ЦБ—АПН-эй фото.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН АЖАЛШАДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

Франциин Коммунис партиин хэблэлэй орган — «Юманите» газетын заншалта һайндэр олон мянган хүнэй хабаадалгатай митингээр Париж шадарай Курнев гэдэг парк соо дүүрэбэ.

Үнгэрэгшэ субботын, амаралтын үдэрнүүдтэ Парижай олон зуугаад мянган хүн, мүн нииcлэл хотодо айлшаар ерэгшэд Франциин хүдэлмэришэн ангиин манлайтай һаналаа нэгэдэлгын жагсаалда хабаадаһан байна. Экономическа ба социальна гол шухала асуудалнуудаар политическэ хөөрэлдөөнүүд, митингнүүд энэ парк соо үнгэргэгдөө. Һайндэртэ хабаадагшад эндэ табигдаһан 600 стендтэй, павильонтой, тэрэ тоодо «Юманите» газетын, Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй павильонуудтай танилсаба.

Француз, совет, поляк, румын спортсменүүд мэргэжэл шадабаряа харуулба.

ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ФКП-гэй ЦК-гай секретарь Г. Плиссонье түгэсхэлэй митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «27000 гектар намарай паар хахалая! Ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэһэ һуури байгуулая!» — суглуулбари. «Мүрысөөнэй ябаса» — суглуулбари. ТАСС-ай һүүлшын мэдээн.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зохёохы ажалай арга боломжо байгуулая» — К. Брянскиин статья. Д. Лубсанов Ш. Чимитдоржиев хоёрой «Эртэ урдын сагһаа мүнөө үдэр хүрэтэр» гэжэ статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Сэсэн үгэ һургадаг, һайн жэшээ нүлөөлдэг» — Л. Алферовагай статья. Социалис оронуудаар. Түби дэлхэйн шэнэ һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. БАМ-һаа мэдээсэнэ. «Сибирьтэ үнинэй» — А. Новиковой статья. АПН-эй материал.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай нэгэ сэлмэхэ, нэгэ бүрхэхэ. Урда аймагуудаар, мүн Прибайкаляар бага сага бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Прибайкаляар 12—17 градус дулаан байха.

Улаан-Үдэдэ нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Бороо орохогүй. 19—21 градус дулаан болохо.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Петродворец». Баримтата фильм. (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 10.25 — «Спортлотогой» тираж. 10.35 — Забһарлалга. 10.45 — «Зураг бүхэндэнь—наран». 11.00 — «Шатарай һургуули». 11.30 — Татарай арадай хүгжэмэй концерт. 12.00 — «Һургуулиин замбуулин». «Ном шинии ажабайдалда» гэһэн циклһээ. 12.45 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Түгэсхэлэй нааданай 2-дохи ба 3-дахи үенүүд. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — «Спринт для всех». Спортын программа. 15.15 — «Даёшь Рогунскую ГЭС». 15.45 — «Хүгжэмтэ абонемент». 16.25 — «Манай хани — Монгол орон». 16.40 — «Спортлотогой» тираж. 16.50 — «По страницам «Сатирикона». Теле-зүжэг (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Время». 18.30 —ССР Союзай Ехэ театрай баледэй солистнуудай концерт.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Сэлэнгэ» тележурнал (буряадаар). 20.00 — Телевизионно һонин. 20.20 — «Табан жэл. Түрүүшын жэл». Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Б. И. Николаев үгэ хэлэхэ. 20.40—«Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Угалзанууд». 21.45 — РСФСР-эй габьяата артистка Г. Писаренко дуулаха. 22.35 — «Манай хани — Монгол орон». 22.50 — «По страницам «Сатирикона» — теле-зүжэг. 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время». 00.30 — Спортын программа: 1. Футболоор «АЕК» (Афины) — «Динамо» (М). Афинаһаа дамжуулга. 2. Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөнэй түгэсхэлэй 2-дохи нааданай һүүлшын үенүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа.

«Орбита». 19.00 — Спортын программа. Футоболоор. «АЕК» (Афины) — «Динамо» (М). 2. Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөнэй 2-дохи ба 3-дахи үенүүд.

Улаан-Үдэ. 21.00 — Хүгжэмтэ программа. 21.40 — «В горах реки бурливые» — телефильм.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03685. Заказ №